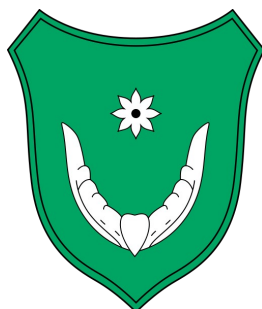

*Załącznik do
Uchwały Nr XLVI/358/10
Rady Gminy Porąbka
z dnia 08 listopada 2010r.*

**Strategia
Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Porąbka
na lata 2011-2020**

2010

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	5
1. STRUKTURA STRATEGII.....	5
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII.....	7
3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIĄZUJĄCEJ DO 2010 ROKU	17
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	19
1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY.....	19
2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	20
3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT.....	21
4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	21
5. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	23
6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY.....	23
7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE.....	26
8. BEZDOMNOŚĆ.....	27
9. EDUKACJA.....	28
10. KULTURA.....	29
11. SPORT I REKREACJA.....	30
12. TURYSTYKA.....	31
13. SYTUACJA DZIECKA.....	33
14. OCHRONA ZDROWIA.....	37
15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	39
16. POMOC SPOŁECZNA.....	40
17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	53
18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE.....	54
19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO.....	59
20. SEKTOR POZARZĄDOWY.....	66
21. ANALIZA SWOT.....	67
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	75
1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	75
2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI.....	90
3. PROGRAMY I PROJEKTY.....	91
IV. UWAGI KOŃCOWE.....	93
SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW.....	94

WSTĘP

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które, oparte na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych, umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego), w zakresie polityki społecznej, podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, i doprowadzić do integracji społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Porąbce przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Strategia jest dokumentem uspołecznionym. W pracach nad nim uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci.

Dokument ma charakter kilkuletni; został przygotowany na lata 2011-2020. Jest zgodny z założeniami odnoszących się do polityki społecznej dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym i umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej i partnerów społecznych, w tym organizacji pozarządowych.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. STRUKTURA STRATEGII

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej i programowej.

Część wprowadzająca zawiera informacje na temat organizacji strategii oraz uwarunkowań zewnętrznych (prawnych i strategiczno-programowych) tworzenia dokumentu. Obejmuje również ocenę stopnia wdrożenia poprzedniej strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania.

Część diagnostyczno-analityczna zawiera informacje ogólne dotyczące gminy oraz diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, która została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikacji mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT), a także analizie ankiet, skierowanych do przedstawicieli funkcjonujących w gminie placówek oświatowych oraz reprezentantów środowiska lokalnego (liderzy lokalni, mieszkańcy). Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach:

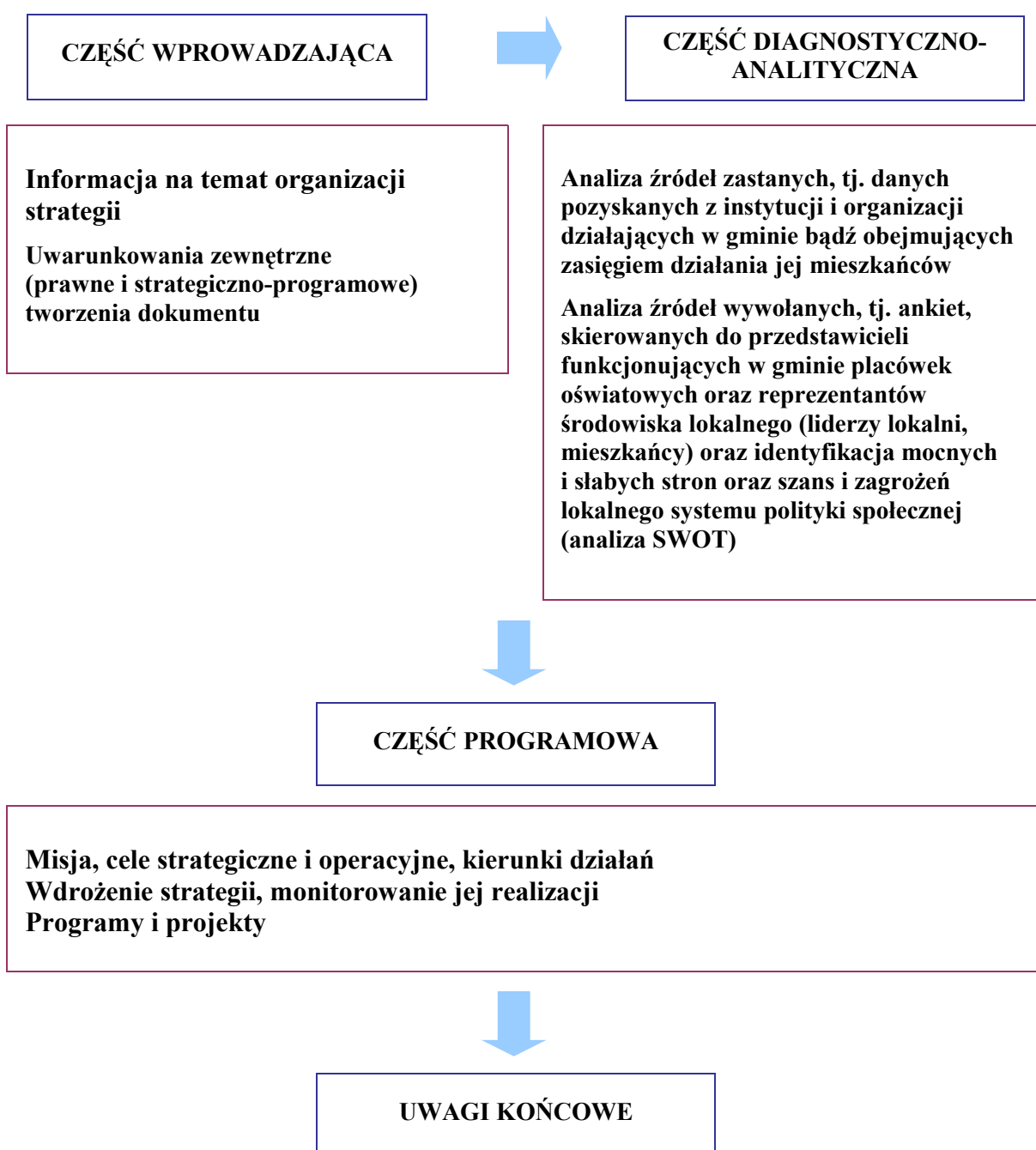
- Infrastruktura techniczna;
- Komunikacja i transport;
- Demografia;
- Gospodarka;
- Rynek pracy;
- Zasoby i warunki mieszkaniowe;
- Bezdomność;
- Edukacja;
- Kultura;
- Sport i rekreacja;
- Turystyka;
- Sytuacja dziecka;
- Ochrona zdrowia;
- Bezpieczeństwo publiczne;
- Pomoc społeczna;
- Sytuacja osób niepełnosprawnych;
- Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie;
- Działalność organizacji pozarządowych.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Są one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej są również wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania i czas realizacji

wyznaczonych w dokumencie działań oraz jest zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu jej realizacji. Dla realnej oceny stopnia wdrożenia dokumentu jest przygotowany wykaz wskaźników monitoringowych. Część programowa zawiera także omówienie projektów zaproponowanych przez przedstawicieli instytucji gminy i organizacji pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej.

Poniższy diagram prezentuje strukturę Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka.

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE TWORZENIA STRATEGII

2.1. PODSTAWY PRAWNE

Gminna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zmianami), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 ze zmianami),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2009 r. Nr 1 poz. 7 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 ze zmianami),
- ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 2003 r. Nr 58 poz. 514 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 ze zmianami),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2.2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Strategia Lizbońska

Głównym celem Strategii Lizbońskiej było stworzenie na terytorium Europy, do roku 2010, najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Dokument skupiał się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta o wiedzę), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków finansowych), przedsiębiorczości (ułatwienia w zakładaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej) oraz spójności społecznej (kształtowanie aktywnego państwa socjalnego).

Zdecydowana większość działań podejmowanych w zakresie Strategii Lizbońskiej związana była z modernizacją polityki zatrudnienia oraz kreowaniem pozytywnych zmian na rynku pracy. W ramach sformułowanych celów wyróżniono następujące priorytety odnoszące się do polityki społecznej:

- stworzenie sprzyjających warunków umożliwiających powstanie i rozwój firm innowacyjnych, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz stymulowanie przedsiębiorczości,
- rozwój aktywnej polityki zatrudnienia,
- poprawa jakości pracy,
- mobilność pracowników – otwarcie europejskich rynków pracy,
- inwestowanie w zasoby ludzkie,
- zabezpieczenie społeczne i promowanie integracji społecznej.

W obszarze integracji społecznej konkretyzację Strategii Lizbońskiej stanowiły cele Nicejskie, które obejmowały cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług dla wszystkich,
- zapobieganie ryzyku wykluczenia,
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych),
- mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Pod koniec 2009 roku Komisja Europejska ogłosiła konsultacje w sprawie nowej strategii na lata 2010-2020 – Europa 2020. Jej głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Założeniem dokumentu jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Kierunek całemu procesowi ma nadać pięć wymiernych celów Unii Europejskiej na rok 2020, które zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,

- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego,
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych,
- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy – ALMP,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego,
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne,
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego,
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- dostęp do pracowników socjalnych,
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej,
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną,
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne,
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010”

Krajowy Program „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna na lata 2008-2010” jest dokumentem, którego celem jest poprawa efektywności otwartej metody koordynacji Unii Europejskiej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego oraz wzmocnienie interakcji pomiędzy otwartą metodą koordynacji w polityce społecznej a Strategią Lizbońską na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia. Dokument obejmuje trzy obszary działań: integrację społeczną, system emerytalny oraz opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową, które zostały ujęte w trzech częściach składowych Programu, tj. w Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej, w Krajowej Strategii Emerytalnej oraz w Krajowym Planie na rzecz Opieki Zdrowotnej i Opieki Długoterminowej.

Przyjęto, że Krajowy Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej będzie realizowany w ramach trzech priorytetów tematycznych, w obrębie których wyznaczono następujące działania:

Priorytet 1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży

1. Poprawa sytuacji dochodowej rodzin.
2. Rozwój usług opiekuńczych nad dzieckiem.
3. Wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie dla uczących się dzieci i młodzieży z ubogich rodzin.

Priorytet 2. Integracja przez aktywizację.

1. Rozwój ekonomii społecznej.
2. Rozwój narzędzi i instrumentów na rzecz aktywnej integracji.
3. Realizacja programów integracyjnych na rzecz osób niepełnosprawnych.

Priorytet 3. Dostęp do wysokiej jakości usług społecznych.

1. Poprawa jakości usług edukacyjnych.
2. Rozwój budownictwa socjalnego.
3. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
4. Profilaktyka w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
5. Rozwój usług dla ludzi starszych.
6. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
7. Rozwój nieodpłatnej pomocy prawnej.

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) służą realizacji priorytetów polityki spójności Unii Europejskiej, integrując je z priorytetami polskimi i uwzględniając zapisy odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej Krajowego Programu Reform. Dokument stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiąganym poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa.
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej.
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski.
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług.
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.
6. Wyrównywanie szans rozwojowych.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu

Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,
- 1.3. Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

2.2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 jest jednym z 16 programów regionalnych służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013 (Narodowej Strategii Spójności) oraz Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020. Stanowi najistotniejszy instrument polityki regionalnej województwa, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Celem głównym Programu jest „Stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu”. Uznano, że rozwój ten należy rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej (wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej),
- społecznej (poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej),
- środowiskowej (zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności),
- infra-technicznej (podnoszenie jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej).

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020

Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2006-2020 jest dokumentem, który określa cele polityki społecznej prowadzonej w regionie. W jej ramach dokonano diagnozy sytuacji społecznej w województwie śląskim, na podstawie której wyznaczono następujące obszary priorytetowe dla polityki społecznej:

- Wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji
- Rozwój ekonomii społecznej jako instrumentu aktywnej polityki społecznej
- Wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży przed zjawiskami dezorganizacji społecznej
- Tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych
- Przełamywanie barier w aktywizacji osób starszych
- Wspieranie działań na rzecz integracji systemu pomocy społecznej. Rozwój systemu kształcenia ustawicznego kadr służb pomocy społecznej
- Bezpieczeństwo publiczne.

Następnie sformułowano cel główny będący zarazem misją strategii („Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa śląskiego”) oraz, w oparciu o wyznaczone priorytety polityki społecznej województwa śląskiego i cel główny, przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Wzmocnienie polityki prorodzinnej
2. Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży
3. Wspieranie osób starszych w pełnieniu ról społecznych
4. Wzmacnianie równych szans osób niepełnosprawnych
5. Wspieranie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

7. Wzmacnianie bezpieczeństwa publicznego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bielskiego w obszarze Pomocy Społecznej na lata 2002-2015

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Bielskiego w obszarze Pomocy Społecznej na lata 2002-2015 jest dokumentem, którego celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców powiatu, potrzebujących wsparcia oraz zagrożonych marginalizacją poprzez wykorzystanie aktywności osób i rodzin oraz wszystkich zasobów środowiska lokalnego. Cele szczegółowe wyznaczone w strategii przewidują natomiast:

1. Zapewnienie niezbędnego wsparcia rodzinom i dzieciom w powiecie bielskim poprzez:
  - organizowanie środowiskowych form wsparcia rodzinom i dzieciom znajdującym się z różnych przyczyn w trudnej sytuacji życiowej
  - organizowanie zastępczych, przede wszystkim rodzinnych, form opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej
  - organizowanie różnych form wsparcia, głównie środowiskowych, dla dzieci i młodzieży niedostosowanej społecznie
  - stosowanie skutecznych form pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi których dzieci przebywają czasowo w zastępczych formach opieki
  - organizowanie pomocy ofiarom przemocy domowej
  - organizowanie mieszkań chronionych dla usamodzielnianej młodzieży, opuszczającej rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze
2. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełnego funkcjonowania w społeczności lokalnej i zaspokajania potrzeb poprzez:
  - prowadzenie środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin (w tym środowiskowych domów samopomocy)
  - organizowanie mieszkań chronionych dla dorosłych osób niepełnosprawnych, które funkcjonują poza rodziną lub tej rodziny nie mają
  - stosowanie różnych form pracy (z osobami niepełnosprawnymi i społecznością lokalną), aby doprowadziły do samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania
3. Zwiększenie szans mieszkańców powiatu do prawidłowego funkcjonowania na rynku pracy poprzez:

- organizowanie różnych form wsparcia dla osób i rodzin znajdujących się w kryzysie z powodu bezrobocia.

Strategia Rozwoju Gminy Porąbka

Strategia Rozwoju Gminy Porąbka stanowi podstawę polityki rozwoju gminy do roku 2015. Dokument określa wizję, misję („Porąbka gminą przyjazną dla środowiska, życzliwą dla turystów i otwartą dla przybyszów oraz troskliwą w stosunku do mieszkańców”) oraz cele strategiczne ujęte w pięciu obszarach: 1. Aktywna ochrona środowiska, 2. Rozwój oświaty, edukacji i kultury, 3. Doskonalenie infrastruktury technicznej, 4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego, 5. Tworzenie nowych miejsc pracy, 6. Rozwój turystyki i rekreacji.

Działania odnoszące się do sfery społecznej zawarte są głównie w obszarach 2, 3, 4, 5 i 6, w ramach których wyznaczono poniżej przedstawione cele operacyjne i zadania szczegółowe.

Cel strategiczny 2. Rozwój oświaty, edukacji i kultury

Cel operacyjny 1. Modernizacja bazy oświatowej

1.1. Doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne

1.2. Budowa szkolnych obiektów sportowych

1.3. Remont i modernizacja bazy oświatowej

Cel operacyjny 2. Doskonalenie poziomu nauczania

2.1. Organizacja pracowni specjalistycznych

2.2. Doksztalcanie nauczycieli

Cel operacyjny 3. Organizacja czasu wolnego mieszkańców

3.1. Programy zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży

3.2. Programy edukacyjno-integrujące dla dorosłych

3.3. Organizacja imprez kulturalnych i oświatowych

Cel strategiczny 3. Doskonalenie infrastruktury technicznej

Cel operacyjny 4. Poprawa bezpieczeństwa na drogach

4.1. Budowa mostów w Czańcu

4.2. Budowa mostów w Porąbce

4.3. Modernizacja skrzyżowań

4.4. Uporządkowanie i likwidacja szkód na potoku Mała Puszcza

Cel operacyjny 5. Budowa infrastruktury dla osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny 4. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

Cel operacyjny 1. Zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia

- 1.1. Zwiększenie ochrony policyjnej w gminie
- 1.2. Ochrona przed patologiami społecznymi
- 1.3. Ochrona zdrowia mieszkańców

Cel operacyjny 2. Ochrona przed skutkami klęsk żywiołowych

- 2.1. Doposażenie jednostek straży pożarnej w sprzęt bojowy
- 2.2. Ochrona przed powodzią
- 2.3. Ochrona przed pożarem
- 2.4. Programy edukacyjne dla mieszkańców

Cel strategiczny 5. Tworzenie nowych miejsc pracy

Cel operacyjny: 1. Stworzenie warunków do lokalizacji na terenie gminy inwestycji generujących nowe miejsca pracy

- 1.1. Wydzielenie i uzbrojenie terenów przeznaczonych na cele inwestycyjne
- 1.2. Opracowanie systemu ulg dla potencjalnych inwestorów (zewnętrznych i wewnętrznych)
- 1.3. Promocja gospodarcza gminy

Cel operacyjny: 2. Rozwój przedsiębiorczości

- 2.1. Programy edukacyjne z zakresu podejmowania działalności gospodarczej
- 2.2. Rozwój rzemiosła i usług
- 2.3. Rozwój przedsiębiorczości rolniczej

Cel strategiczny 6. Rozwój turystyki i rekreacji

Cel operacyjny: 1. Modernizacja oraz budowa infrastruktury turystycznej i wypoczynkowej

- 1.1. Zagospodarowanie istniejącej bazy turystycznej i wypoczynkowej
- 1.2. Wytyczenie i zbudowanie ścieżek rowerowych
- 1.3. Lokalizacja i zagospodarowanie pól biwakowych
- 1.4. Budowa kąpieliska
- 1.5. Dbłość o utrzymanie szlaków turystycznych

Cel operacyjny: 2. Organizacja turystyki wiejskiej

Zadania szczegółowe:

- 2.1. Organizacja agroturystyki
- 2.2. Organizacja ekoturystyki

3. OCENA WDROŻENIA STRATEGII OBOWIAZUJĄCEJ DO 2010 ROKU

Ocena wdrożenia strategii, dla której rok 2010 zamyka okres programowania, stanowi ważny punkt odniesienia do konstrukcji założeń polityki społecznej gminy Porąbka na lata 2011-2020. W jej ramach zostały wskazane trudności we wdrażaniu dokumentu, największe osiągnięcia w realizacji wyznaczonych kierunków działań oraz przedsięwzięcia, których nie udało się podjąć podczas wdrażania strategii.

Trudności we wdrażaniu strategii

Największe bariery we wdrażaniu Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2005-2010 wynikały z ograniczeń finansowych, słabej promocji gminy służącej przyciągnięciu inwestorów oraz braku przedsięwzięć mających na celu rozwój gminy. Napotkane trudności miały również charakter organizacyjny.

Osiągnięcia w realizacji strategii

Pomimo trudności napotkanych podczas wdrażania strategii obowiązującej do 2010 roku, odnotowano osiągnięcia. Do największych z nich należy zaliczyć:

- poprawę dostępności opieki przedszkolnej,
- poprawę jakości kształcenia w placówkach gimnazjalnych,
- wybudowanie boiska w ramach Programu „Moje Boisko – Orlik 2012”,
- rozwój infrastruktury dla osób niepełnosprawnych,
- organizowanie „Dni Porąbki” oraz festynów sportowych służących rozwijaniu kultury regionalnej,
- nawiązanie współpracy gminy Porąbki z gminą Ustką,
- podejmowanie współpracy międzynarodowej, m.in. z Węgrami.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować

Podczas wdrażania poprzedniej strategii nie udało się zrealizować następujących przedsięwzięć:

- utworzenie nowych miejsc pracy, w tym dla osób niepełnosprawnych, w celu zmniejszenia poziomu bezrobocia,
- utworzenie mieszkań socjalnych.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. POŁOŻENIE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY

Porąbka jest gmina wiejską, administracyjnie należącą do powiatu bielskiego w województwie śląskim. Położona jest na północnych krańcach Beskidu Małego, między stokami Palenicy, Żaru, Bukowskiego Gronia i Zasolnicy. Przez gminę przepływa rzeka Soła, która wraz z licznymi dopływami, po spiętrzeniu na zaporze w Czańcu tworzy jezioro czanieckie – zbiornik wody o powierzchni 47 ha, zaopatrujący w wodę pitną miasta województwa śląskiego. Tereny gminy wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Beskidu Małego utworzonego w 1998 roku.

W skład gminy wchodzi cztery sołectwa: Bujaków, Czaniec, Kobiernice i Porąbka. Powierzchnia gminy wynosi 6459 ha, z czego blisko połowę zajmują lasy i grunty leśne (47,1%). Duża jest także powierzchnia wód, która zajmuje 19,3% ogólnej powierzchni gminy.

Pod względem budowy geologicznej gminę Porąbka i jej okolice można zakwalifikować do wieku kredy. Dużo występuje tu łupków i piaskowców, oraz częściowo margli. Występują tu także ily pokryte ubogimi glinami lessowymi. Nieco żyzniejsza jest ziemia w dolinie Soły. Grunty orne zajmują 1312 ha, w tym sady 140 ha, łąki i pastwiska 690 ha. Powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków wynosi 1277 ha.

Przepływająca przez gminę rzeka Soła bierze swój początek z beskidzkich potoków. W roku 1936 na Sole w Porąbce została wzniesiona pierwsza zaporę wodna w Karpatach. Powyżej tej zapory powstało malownicze jezioro Międzybrodzkie. Stąd rurociągami przesyłana jest woda do Bielska-Białej i miast Górnego Śląska. W latach pięćdziesiątych zbudowano tu hydroelektrownię o mocy 12,6 MW. Drugim elementem kaskady Soły jest zaporę wodna w Tresnej, która powstała w latach sześćdziesiątych i pełni funkcję przeciwpowodziową. Zbudowana przy zaporze hydroelektrownia ma moc 21 MW. Najpóźniej budowanym i najniższym położonym elementem kaskady Soły jest zbiornik w Czańcu. Powstał on pod koniec lat sześćdziesiątych i jest najmniejszym i naj płytszym sztucznym jeziorem w dolinie Soły. Ma za zadanie wyrównywać stany wód w rzece podczas pracy elektrowni Porąbka oraz dostarczać wodę pitną dla Śląska. Istnieje również czwarty zbiornik, położony na górze Żar, 400 m ponad dnem doliny. Zbiornik jest elementem systemu

elektrowni szczytowo-pompowej Porąbka-Żar. Hydroelektrownia ma moc 500 MW i jest największą z pracujących w Karpatach.

2. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna

Poziom istniejącej infrastruktury technicznej można określić jako dobry. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej i drogowej w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	112,57
liczba przyłączy wodociągowych	55,87
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	13112
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	28,2
liczba przyłączy kanalizacyjnych	22,9
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	3336
liczba oczyszczalni ścieków	–
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w m)	222020,51
liczba budynków mieszkalnych z przyłączem do sieci (w szt.)	3665
liczba budynków niemieszkalnych z przyłączem do sieci (w szt.)	77
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	201,46
w tym długość dróg gminnych (w km)	156

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

W uzupełnieniu danych dotyczących infrastruktury technicznej warto przedstawić informacje na temat najważniejszych inwestycji, jakie zrealizowano w gminie w latach 2007-2009. Były to:

- budowa kompleksu sportowego „Moje Boisko ORLIK 2012”
- budowa wodociągu Porąbka – Kozubnik (Et. III, cz. 1)
- termomodernizacja Zespołu Szkół w Kobiernicach
- termomodernizacja Zespołu Szkół w Bujakowie
- adaptacja budynku przy ul. Bielska 22 w Bujakowie na przedszkole

- wymiana stolarki okiennej w obiektach gminnych
- nawierzchnie dróg gminnych

3. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Usługi komunikacyjne w gminie świadczą: PPKS Bielsko-Biała, MZK Kęty i prywatni przewoźnicy. Dobre połączenia komunikacyjne w gminie mają mieszkańcy wsi Czarniec, Bujaków, Kobiernice, Porąbka, z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Porąbka – przysiółek Wielka Puszcza, Kozubnik.

Odległości drogowe są następujące: Bielsko-Biała – 21 km, Katowice – 60 km. Najbliższa stacja kolejowa znajduje się w Kętach.

4. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Z końcem 2009 roku gmina Porąbka liczyła 15140 mieszkańców, w tym 7708 kobiet, które stanowiły 50,91% ogółu ludności (na 100 mężczyzn przypadało 103,7 kobiet). Gęstość zaludnienia w gminie wynosiła 234,4 osoby na km².

Struktura wiekowa mieszkańców gminy ulegała zmianom. W latach 2007-2009 miał miejsce spadek liczby dzieci i młodzieży, natomiast wzrosła liczba osób w wieku produkcyjnym i starszych. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3163	3125	3102
liczba osób w wieku produkcyjnym	9447	9525	9632
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2326	2344	2406
ogółem	14936	14994	15140

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

Wpływ na sytuację demograficzną w gminie miały m.in. takie czynniki, jak kształtowany przez liczbę urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny oraz migracja, odbywająca się zarówno w ruchu wewnętrznym, jak i zagranicznym. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba urodzeń żywych	158	185	189
liczba zgonów	137	139	136
przyrost naturalny	21	46	53

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
saldo migracji w ruchu wewnętrznym	498	326	371
saldo migracji w ruchu zagranicznym	23	25	36
saldo migracji ogółem	521	351	407

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

Mimo stale zwiększającej się liczby urodzeń żywych – ze 158 w 2007 r. do 185 w 2008 r. i 189 w 2009 r. maleje w gminie liczba dzieci i młodzieży. Niższa i utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba zgonów zadecydowała o korzystnym przyroście naturalnym, który z roku na rok wzrastał – od 21 w 2007 r. poprzez 46 w 2008 r. do 53 w 2009 r.

Na wzrost liczby mieszkańców w gminie miał również wpływ ruch migracyjny, który miał tendencję spadkową – z 521 w 2007 r. do 407 w 2009 r. Duży spadek odnotowano w saldzie migracji w ruchu wewnętrznym (-127 w 2009 r. w stosunku do 2007 r.), natomiast nastąpił wzrost w saldzie migracji w ruchu zagranicznym (+13 w 2009 r. w stosunku do 2007 r.)

Biorąc pod uwagę powyższe dane i próbując dokonać prognozy ludności gminy na najbliższe lata, należy zwrócić uwagę na dwie istotne, wcześniej odnotowane, niekorzystne tendencje. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się w gminie liczby dzieci i młodzieży. Druga natomiast odnosi się do systematycznego wzrostu liczby osób w wieku produkcyjnym i starszych. W przyszłości ta ostatnia grupa będzie zasilana przez liczne obecnie grono osób w wieku produkcyjnym, które zakończą aktywność zawodową.

Powyższe tendencje demograficzne będą wymagały w większym zakresie niż dotychczas dostosowania usług społecznych do potrzeb seniorów. Konieczne będzie zapewnienie im odpowiedniego dostępu do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, udzielanie stosownej pomocy materialnej i rzeczowej, ułatwianie korzystania z różnorodnych form aktywnego spędzania czasu wolnego.

5. SYTUACJA GOSPODARCZA

Wiejski charakter gminy Porąbka determinuje jej gospodarkę. Obszary wiejskie posiadają nadal charakter rolniczy. W strukturze użytków rolnych przeważają grunty orne, co potwierdzają dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)		2142
w tym:	grunty orne (w ha)	1312
	sady (w ha)	140
	łąki i pastwiska (w ha)	690
powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)		3040
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków (w ha)		1277

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

W latach 2007-2009 liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym funkcjonujących w gminie systematycznie zwiększała się. Działały one m.in. w takich dziedzinach, jak rzemiosło, handel, gastronomia i usługi. Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba podmiotów w sektorze publicznym	-	-	-
liczba podmiotów w sektorze prywatnym	938	964	1007
liczba podmiotów ogółem			

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

Należy dodać, iż ze względu na walory krajobrazowe gmina została zakwalifikowana do miejscowości turystyczno-wypoczynkowych.

6. PROBLEMY NA RYNKU PRACY

Problemy na rynku pracy, objawiające się niedostateczną liczbą miejsc pracy, prowadzą do obniżenia standardu życia ludności. Długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej w 2009 r. liczba osób bezrobotnych w gminie Porąbka na koniec 2009 r. wyniosła 586 osób. Wśród pozostających bez pracy większość stanowili mężczyźni, których liczba na koniec 2009 r. wyniosła: 275. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2009 roku

	2009 r.
liczba bezrobotnych w gminie	586
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	6,1%
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	275
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	47%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w 2009 w powiecie bielskim, województwie śląskim i w kraju.

Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w 2009 roku

	2009 r.
stopa bezrobocia w powiecie bielskim	9,5%
stopa bezrobocia w województwie śląskim	9,2%
stopa bezrobocia w kraju	11,9%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

W roku 2009 powiat bielski charakteryzował się w stosunku do województwa śląskiego wyższą stopą bezrobocia i wiele niższą w stosunku do stopy bezrobocia w kraju.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia, a także rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2009 roku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 9. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

		liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)			liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
		ogółem	kobiet				ogółem	kobiet	
wiek	18-24 lata	103	52	50,5	staż pracy	bez stażu	39	24	61,5
	25-34 lata	132	73	55,3		do 1 roku	70	33	47,1
	35-44 lata	123	62	50,4		1-5 lat	105	57	54,3
	45-54 lata	168	73	43,5		5-10 lat	78	38	48,7
	55-59 lat	49	15	30,6		10-20 lat	136	64	47,1
	60-64 lata	11	—	—		20-30 lat	132	56	42,4
czas pozostawania bez pracy	do 1 miesiąca	51	26	60	wykształcenie	30 lat i więcej	26	3	11,5
	1-3 miesiące	123	54	43,9		wyższe	49	30	61,2
	3-6 miesięcy	100	58	58		policealne i śr. zawodowe	111	65	58,6
	6-12 miesięcy	118	51	43,2		średnie ogólnokształcące	37	30	81,1
	12-24 miesiące	64	28	43,8		zasadnicze zawodowe	249	93	37,3
	pow. 24 miesięcy	130	58	44,6		gimnazjalne i niższe	140	57	40,7

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Bielsku-Białej.

Na koniec 2009 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 18-34 lata, (łącznie 235 osób), w tym często bez doświadczenia zawodowego (63 osoby) i bez wykształcenia średniego (60 osób), osoby w wieku 45-54 lata (168 osób), w tym często długotrwale (93 osoby) i bez wykształcenia średniego (135 osób). Duże grupy stanowiły osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy (130 osób), od 1 do 3 miesięcy (123 osoby) oraz od 6 do 12 miesięcy (118 osób), osoby ze stażem pracy od 10 do 20 lat (136 osób) i od 20 do 30 lat (132 osoby), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (249 osób) oraz gimnazjalnym i niższym (140 osób).

Liczne grupy wśród będących bez zatrudnienia stanowiły również osoby w wieku 35-44 lata (123 osoby) osoby pozostające bez pracy od 3 do 6 miesięcy (100 osób), osoby ze stażem pracy od 1 do 5 lat (105 osób) i od 5 do 10 lat (78 osób) oraz osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (111 osób).

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób w wieku 25-34 lata (55,3%) i 18-24 lata (50,5%), osób pozostających bez pracy 1-3 miesiące (60%) i 3-6 miesięcy (58%), osób bez stażu pracy (61,5%) i ze stażem pracy 1-5 lat (54,3%) oraz osób z wykształceniem średnim ogólnokształcących (81,1%) i, co budzi niepokój, wyższym (61,2%).

Z powyższych danych wynika, że programami aktywizującymi bezrobotnych z gminy należy objąć przede wszystkim osoby z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, którym powinno się zapewnić możliwość poszerzenia doświadczenia zawodowego lub podjęcia pierwszej pracy. Nie należy również zapominać o osobach mających za sobą kilkanaście lat pracy, którym powinno się zapewnić możliwość przekwalifikowania, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy.

Ze względu na to, że problem bezrobocia w gminie w największym stopniu osiągał osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym, warto nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób pozostających na rynku pracy bez zatrudnienia szczególny nacisk należy położyć na doksztalcanie oraz podniesienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych.

7. ZASOBY I WARUNKI MIESZKANIOWE

Zasoby i warunki mieszkaniowe ludności determinują w znacznym stopniu jakość jej bytowania. Niejednokrotnie określają również granice możliwości realizowania własnych aspiracji życiowych.

W latach 2007-2009 liczba mieszkań w gminie Porąbka nieznacznie spadała (z 23 w 2007 r. do 22 w 2009 r.). Zmniejszała się tym samym liczba izb (z 69 w 2007 r. do 68 w 2009 r.) i powierzchnia użytkowa mieszkań (z 1187 m² w 2007 r. do 1175 m² w 2009 r.). Na tym samym poziomie pozostawała z kolei przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (51 m²) i przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (18 m²). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba mieszkań	23	23	22
liczba izb	69	69	68
powierzchnia użytkowa mieszkań (w m ²)	1187	1187	1175
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	51	51	51
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²)	18	18	18

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. Jest to forma pomocy świadczona przez gminę, a realizowana przez

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	6	3	2
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	9	4	3
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	6400	3700	1600

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

W latach 2007-2009 liczba rodzin w gminie, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, spadała (ze 6 w 2007 r. do 2 w 2009 r.). Zmniejszała się również liczba przyznanych dodatków (z 9 w 2007 r. do 3 w 2009 r.) i tym samym wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 6400 zł w 2007 r. do 1600 zł w 2009 r.).

8. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych zaniedbujących obowiązki opieki następczej.

Do głównych przyczyn bezdomności o charakterze społecznym i patologicznym należą: likwidacja państwowych zakładów pracy, a wraz z nimi hoteli robotniczych, brak miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, brak opieki nad wychowankami domów dziecka kończącymi 18 lat, brak ośrodków dla nosicieli wirusa HIV, zaległości w opłatach czynszowych prowadzące do eksmisji, a także alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad innych więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka kobiet, przemoc w rodzinie oraz świadomy wybór innego sposobu życia i odrzucenie powszechnie uznawanego systemu wartości.

Osobami bezdomnymi, obok tych, którzy są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne.

Bezdomność w gminie Porąbka jest jedynie zjawiskiem, nie urasta do rangi problemu społecznego. Przez większą część roku ma charakter jednostkowy, ulegając nasileniu w okresie zimowym.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce. Przybiera ona głównie formę wsparcia rzeczowego (odzież, posiłek) oraz schronienia (umieszczenie w domu dla bezdomnych), a także sprawienia pogrzebu. W latach 2007-2009 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem z powodu bezdomności była niewielka i ulegała nieznacznym wahaniom (liczba rodzin: z 5 w 2007 r. poprzez 3 w 2008 r. i 3 w 2009 r., liczba osób w rodzinach z 5 w 2007 r. poprzez 3 w 2008 r. i 3 w 2009 r.).

9. EDUKACJA

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2008/2009 w gminie Porąbka funkcjonowało 14 placówek oświatowo-wychowawczych, w tym 6 przedszkoli, 4 szkoły podstawowe, 4 szkoły gimnazjalne. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2008/2009

nazwa i adres placówki	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
Niepubliczne Przedszkole w Porąbce Bukowcu ul. Bukowska 139	412	31
Niepubliczne Przedszkole w Porąbce ul. Krakowska 8		
Niepubliczne Przedszkole "Kubuś Puchatek" w Bujakowie ul. Bielska 22		
Niepubliczne Przedszkole w Kobiernicach ul. Żywiecka 8		

Niepubliczne Przedszkole "Jaś i Małgosia" w Czańcu ul. Kard. K. Wojtyły 67		
Publiczne Przedszkole nr 1 w Czańcu ul. Królewska 16		
Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza ul. Kard. Karola Wojtyły 32 43-354 Czaniec	905	84
Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika ul. Krakowska 4 43-353 Porąbka		
Zespół Szkół w Bujakowie Szkoła Podstawowa ul. Szkolna 13 43-356 Bujaków Poczta Kobiernice		
Zespół Szkół w Kobiernicach Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki ul. Szkolna 1 43-356 Kobiernice		
Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II ul. Kozubnicka 5 43-353 Porąbka	453	77
Publiczne Gimnazjum im. Kard. Karola Wojtyły ul. Kard. Karola Wojtyły 119 43-354 Czaniec		
Zespół Szkół w Bujakowie ul. Szkolna 13 43-356 Bujaków Poczta Kobiernice		
Zespół Szkół w Kobiernicach Publiczne Gimnazjum ul. Szkolna 1 43-356 Kobiernice		

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

10. KULTURA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Centrum życia kulturalnego są cztery istniejące w gminie Porąbka domy kultury, w których znajdują się świetlice integracyjno - środowiskowe i biblioteki. W domach kultury działają m.in. orkiestry dęte, chóry, Dziecięcy Zespół Regionalny „Porąbczanie”, Klub Modelarski „Orlik”, Gminne Warsztaty Twórcze. Organizowane są turnieje, konkursy oraz zajęcia hobbystyczne dla dzieci i młodzieży, a także wystawy, przeglądy twórczości artystycznej, spotkania autorskie.

W Domu Kultury w Porąbce działa Towarzystwo Przyjaciół Porąbki. Celem Towarzystwa jest propagowanie wiedzy o miejscowości, wpływanie na jej rozwój, kultywowanie tradycji regionu, a także upamiętnianie ludzi, którzy włożyli swój wkład w jej rozwój. Służy temu np. organizowany od 2004 r. konkurs na Porąbczanina roku.

Od 1988 r. w Porąbce istnieje Izba Regionalna. Znajdują się w niej eksponaty z terenu całej gminy i okolic, np: narzędzia rolnicze i przedmioty codziennego użytku, oryginalne stroje sprzed 80 lat, malarstwo i rzeźba ludowa.

Ogromną popularnością wśród ludności gminy cieszą się imprezy kulturalne i plenerowe, a wśród nich: Dni Porąbki, Dni Czańca, Kobiernickie miodobranie, gminne dożynki.

Dane szczegółowe na temat funkcjonujących w gminie placówek kulturalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku

nazwa i adres placówki	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
Gminny Ośrodek Kultury 43-353 Porąbka, ul. Rynek 22	ok.400	33
Dom Kultury 43-356 Kobiernice, ul. Wolności 50		
Dom Kultury 43-354 Czaniec, ul. Kard. Karola Wojtyły 30		
Dom Kultury w Bujakowie 43-356 Kobiernice, ul. Bielska 24		
Gminna Biblioteka Publiczna 43-353 Porąbka, ul. Rynek 22	2000	5
Filia w Bujakowie 43-356 Kobiernice, ul. Bielska 24		
Filia w Czańcu, ul. Kard. Karola Wojtyły 30		
Filia w Kobiernicach, ul. Wolności 50		

Dane Urzędu Gminy w Porąbce.

11. SPORT I REKREACJA

Propagowany w dzisiejszych czasach zdrowy styl życia obejmuje m.in. właściwe odżywianie, aktywny wypoczynek oraz uprawianie różnorodnych dyscyplin sportowych. Sport wpływa bowiem nie tylko na kondycję zdrowotną człowieka, ale również jego cechy charakteru, postawę, relacje z innymi ludźmi, umiejętność współpracy i asertywność.

Uprawianiu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w gminie Porąbka sprzyja dobra infrastruktura sportowa. Składa się na nią wiele obiektów, takich jak boiska sportowe i sale gimnastyczne przy placówkach oświatowych, w tym funkcjonująca przy Szkole Podstawowej w Czańcu nowoczesna hala sportowa z zapleczem kuchennym. Obok powstały boiska

ze sztuczną nawierzchnią do piłki siatkowej, koszykowej, nożnej, biegnia oraz zeskocznia w dal. Przy wszystkich szkołach w gminie działają Uczniowskie Kluby Sportowe. Warto nadmienić, iż w 2009 roku w Porąbce oddano do użytku kompleks boisk sportowych z zapleczem w ramach programu Moje Boisko – ORLIK 2012.

W każdym z czterech sołectw znajdują się stadiony sportowe umożliwiające uprawianie gier zespołowych, głównie piłki nożnej, a w Kobiernicach są także korty tenisowe. Tworzą one bazę dla funkcjonujących w gminie licznych klubów sportowych: LKS Porąbka „Zapora”, LKS „Soła” Kobiernice, LKS Czaniec, LKS „Groń” Bujaków, Parafialny Klub Sportowy „Millenium”.

12. TURYSTYKA

Gmina jest malowniczo położona nad rzeką Sołą, wśród stoków Beskidu Małego. Zbiorniki wody w Porąbce, Międzybrodziu, Czańcu i na górze Żar stanowią malownicze otoczenie wsi tworzących gminę. Walory krajobrazowe zadecydowały o zakwalifikowaniu gminy do miejscowości turystyczno-wypoczynkowych.

Do atrakcji turystycznych można zaliczyć rezerваты przyrody i zabytki kultury materialnej, a wśród nich: Rezerwat „Zasolnica”, usytuowany na zboczu Zasolnicy, o pow. 17 ha, chroni starodrzew buczyny karpackiej; Rezerwat „Szeroka”, usytuowany na Kocierzu, o pow. 49 ha, (tylko częściowo leży na terenie gminy), chroni fragment karpackiego bukowego lasu o naturalnym pochodzeniu; dwór obronny z XVII wieku w Czańcu; kościół p.w. św. Bartłomieja z XX w. z zabytkową wieżą z 1764 r. w Czańcu; piarnia, stanowiąca wyposażenie siłowni Zakładu Produkcji Tektury z 2 turbinami Girarda (ok. 1880 r.), zasilającymi w energię funkcjonujący w tym okresie zakład papierniczy; klasycystyczny dwór z I pół. XIX wieku w Kobiernicach; kościół p.w. św. Urbana z 1858 r. z drewnianymi ołtarzami w stylu wczesnobarokowym oraz słynną kapliczką słupową na placu przykościelnym w Kobiernicach; ruiny zamku na wzgórzu "Wołek"; osiedle urzędnicze "Kolonie" powstałe w latach 20-tych XX w. dla budowniczych zapory (budynki drewniane wykonane w stylu witkiewiczowskim) w Porąbce; dzwonnica z I pół. XIX wieku w Porąbce – Wielkiej Puszczy; liczne kapliczki, figury, krzyże - wyraz sztuki ludowej z XVIII i XIX wieku.

Jedną z formy wypoczynku jest agroturystyka, która jednak dopiero zaczyna się rozwijać. Oprócz noclegu oferta gospodarstw agroturystycznych działających w gminie obejmuje m.in.: wędkowanie, zbieranie grzybów i jagód, obcowanie ze zwierzętami,

przejażdżki konne, łódką, bryczką, wędrówki po górach z przewodnikiem, biesiady przy ognisku czy grillowanie. Dane szczegółowe na temat tych gospodarstw przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Gospodarstwa agroturystyczne w gminie w 2009 roku

nazwa gospodarstwa	adres gospodarstwa
Gospodarstwo agroturystyczne „Domek całoroczny w Porąbce”	ul. Beskidzka 29, 43-353 Porąbka
Gospodarstwo agroturystyczne „Pod Złotą Górką”	ul. Palenica 35, 43-353 Porąbka
Gospodarstwo agroturystyczne	ul. Lipowa 8, 43-354 Czaniec

Dane własne Centrum AV.

W gminie znajdują się także 3 obiekty zakwaterowania zbiorowego, które dysponują 88 miejscami noclegowymi. Dane szczegółowe na ich temat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15. Obiekty zakwaterowania noclegowego w gminie w 2009 roku

nazwa obiektu	adres obiektu
Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Porąbce	ul. Kozubnicka 5, 43-353 Porąbka
Stadion LKS „Czaniec” w Czańcu	ul. Zagłębowce 9, 43-354 Czaniec
Dom Wczasowy „Ania” w Porąbce-Kozubniku	ul. Mała Puszcza, 43-353 Porąbka

Dane własne Centrum AV.

Prawie połowę powierzchni gminy stanowią lasy, głównie świerkowe, tworząc warunki do weekendowego wypoczynku i spacerów. To również wymarzone miejsce dla grzybiarzy i zbieraczy leśnego runa.

Jezioro Międzybrodzkie jest prawdziwym rajem dla amatorów wody. Można tutaj wędkować, pływać kajakiem, rowerem wodnym, żeglować, uprawiać windsurfing i pływać. Nie wolno jedynie używać łodzi motorowych. Amatorzy pieszych wędrówek mają do dyspozycji wiele szlaków turystycznych prowadzących zboczami i szczytami Beskidu Małego między innymi na Palenicę, Żar, Bukowski, Groń lub Zasolnicę. Drogami i leśnymi traktami znakomicie jeździ się na rowerach, a trasy zadowolą zarówno wytrawnych rowerzystów jak i jeżdżących tylko rekreacyjnie. Zimą tymi samymi trasami można uprawiać narciarstwo biegowe. W 2004 r. otwarto na Górze Żar kolej linowo-terenową oraz trasę narciarską o długości 1600 m, która jest sztucznie dośnieżana, oświetlona i nagłośniona.

Masowo zjeżdżają w te rejony miłośnicy szybownictwa, lotniarstwa i paralotniarstwa. Centrum uprawiania tych sportów jest góra Żar. Przyjeżdżają tu zarówno wytrawni lotnicy i lotniarze, ale także ci, którzy postanowili nauczyć się podniebnych ewolucji, ponieważ przy dolnej stacji działa szkoła szybowcowa.

13. SYTUACJA DZIECKA

Dziecko wymaga szczególnej opieki i troski. Działalność na jego rzecz powinna polegać przede wszystkim na ochronie jego praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz na asekurowaniu go w obliczu zagrożeń.

Analiza sytuacji dziecka w gminie Porąbka została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach oświatowych. Badania te pozwoliły zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informację na temat prowadzonych w szkołach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. W sumie do analizy przedłożono 5 ankiet, wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów, z następujących placówek oświatowych:

- Szkoła Podstawowa im. M. Kopernika w Porąbce (liczba uczniów: 212),
- Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Czańcu (liczba uczniów: 427),
- Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Porąbce (liczba uczniów: 122),
- Publiczne Gimnazjum im. Kard. Karola Wojtyły w Czańcu (liczba uczniów: 206),
- Zespół Szkół w Bujakowie (liczba uczniów: 207).

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga, 2 pielęgniarkę (brak w SP w Porąbce, Czańcu, Gim. w Porąbce). Żadna szkoła nie zatrudnia logopedy, psychologa czy doradcy zawodowego.

Wszystkie placówki prowadzą dożywianie uczniów. Łącznie tą formą pomocy objętych jest 135 uczniów, przy czym 4 szkoły (oprócz Gim. w Porąbce) zgłosiły potrzebę zwiększenia łącznie o 51 liczby dzieci i młodzieży objętych tym rodzajem pomocy.

Wszystkie placówki zapewniają uczniom dostęp do Internetu i wszystkie umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej. Trudności z dojazdem do szkoły mają uczniowie Szkoły Podstawowej w Czańcu (brak podania przyczyn).

Żadna ze szkół nie prowadzi klas integracyjnych. Natomiast wszystkie placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, teatralne, recytatorskie, filmowe, ekologiczne), rekreacyjno-sportowych, w tym nauki pływania, a także zajęć świetlicowych, zespołów wyrównawczych. Jednocześnie szkoły prowadzą zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są zajęcia wyrównawcze (5 szkół), korekcyjno-kompensacyjne (4), logopedyczne (3), socjoterapeutyczne (2), zajęcia rewalidacyjne (1) oraz zajęcia dla uczniów z zaburzeniami czytania i pisania (1).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Ankietowani identyfikowali problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, w dwojaki sposób, tj. odpowiadając na pytanie o charakterze otwartym oraz wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych obejmujący 14 zmiennych.

Określając problemy w odpowiedzi na pytanie otwarte, badani wskazywali głównie na dysfunkcje występujące w domu, odnoszące się do bezradności opiekuńczo-wychowawczej rodziców, nadużywania alkoholu przez nich w obecności dzieci, przemoc w rodzinie. Pedagodzy zwracali również uwagę na zjawisko ubożenia rodzin, powodowanego m.in. bezrobociem rodziców. Ankietowani podkreślali także występowanie w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej problemów agresji i przemocy oraz sięgania po środki uzależniające (alkohol, papierosy).

Wypełniając zamknięty katalog cech patologicznych, ankietowani stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków (jedna z ankietowanych szkół nie podała liczby ujawnionych przypadków, zaznaczając jedynie występowanie cechy). Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawiera poniższa tabela.

Tabela 16. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół

cechy patologii społecznej	obecność poszczególnych cech	
	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
sięganie po alkohol	38	
sięganie po narkotyki		4
palenie papierosów	73	
ucieczki z domu		5

kradzieże	7	1
agresja i przemoc, w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów	22	1
autoagresja		5
przestępczość ujawniona	5	2
niszczenie mienia szkolnego	8	2
udział w grupach negatywnych	5	4
problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego	12	1
przemoc w rodzinie	2	3
zaniedbanie przez dom	20	
wykorzystywanie seksualne		5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Do problemów najczęściej występujących w szkole i w domu rodzinnym dzieci i młodzieży ankietowani zaliczyli: nadużywanie używek w rodzinach i sięganie przez uczniów po papierosy i alkohol, stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz w rodzinie, zaniedbanie przez dom, także problemy wymagające nadzoru kuratora sądowego, a w mniejszym już stopniu niszczenie mienia szkolnego i kradzieże. Szkoła, która nie podała liczby ujawnionych przypadków, sygnalizuje ponadto problem sięgania po narkotyki.

Badania i działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia

Wskazując badania konieczne do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i ich rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy dokładnie zdiagnozować zachowania negatywne w środowisku szkolnym i rodzinnym, w tym problemy wychowawcze w szkole, przyczyny przemocy w rodzinach i w grupach rówieśniczych oraz uzależnienia. W opinii ankietowanych warto także poznać obszary zainteresowań dzieci i młodzieży oraz oczekiwania i propozycje tych grup co do oferty spędzania czasu wolnego.

Ankietowane szkoły podkreślają, że działania dotyczące opisanych problemów zawierają szkolne programy wychowawcze i profilaktyczne i są one na bieżąco realizowane. Pedagodzy dostrzegają jednak potrzebę ich zintensyfikowania i włączenia do współpracy psychologów, policji, specjalistów, np. z zakresu uzależnień. Określając działania profilaktyczne i naprawcze, które należałoby przeprowadzić w szkołach, badani wskazywali głównie na potrzebę organizowania pogadanek, prelekcji oraz spotkań ze specjalistami z danej dziedziny, zarówno dla uczniów jak i ich rodziców. Jedna ze szkół proponuje opracowanie i wdrożenie programu profilaktyki z zakresu agresji słownej i fizycznej.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele czterech (jedna nie udzieliła odpowiedzi) ankietowanych placówek uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się konsultacje indywidualne, rozmowy telefoniczne, zebrania, spotkania w ramach Rady Rodziców, udział rodziców w imprezach i uroczystościach szkolnych.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny

Podobnie jak w przypadku oceny współpracy szkół z rodzicami, przedstawiciele badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest wystarczająca (jedna odpowiedź: „raczej tak”). Do podmiotów tych zaliczyli: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Sąd ds. nieletnich i kuratorów sądowych, Policję, Straż Graniczną, świetlice środowiskowe, Urząd Gminy, Dom Kultury w Porąbce, Parafialny Klub Sportowy „Millenium”, Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, zarówno w szkole jak i w swoich miejscowościach.

Wśród innych potrzeb dzieci i młodzieży ankietowani wskazali konieczność zwiększenia dostępu do pomocy pedagoga poprzez wydłużenie czasu jego pracy, do pomocy psychologa i logopedy (zatrudnienie ich w szkołach choćby na część etatu), rozszerzenia wsparcia w postaci dożywiania, prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych na terenie szkół dla dzieci i młodzieży z objawami niedostosowania społecznego, organizowania wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin patologicznych.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży w gminie, pedagodzy wskazywali przede wszystkim na możliwość zagospodarowania czasu wolnego, m.in. poprzez organizowanie zajęć pozalekcyjnych, kół zainteresowań, imprez szkolnych, wypoczynku oraz wyjazdów na Zieloną Szkołę. Ankietowani dostrzegali potrzebę udostępniania dzieciom i młodzieży sali gimnastycznej

w czasie pozalekcyjnym. Zwracali także uwagę na konieczność prowadzenia systematycznej opieki pedagoga szkolnego i objęcie uczniów opieką świetlic szkolnych, które oferowałyby pomoc w odrabianiu lekcji i przygotowaniu się do zajęć.

14. OCHRONA ZDROWIA

Styl życia i zachowania zdrowotne wpływają w największym stopniu na stan zdrowia ludności. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki.

W gminie Porąbka funkcjonuje 1 zakład opieki zdrowotnej (zakład niepubliczny), w skład którego wchodzi 4 ośrodki zdrowia prowadzone są 4 prywatne praktyki lekarskie oraz działa 5 aptek i punktów aptecznych. Gmina posiada karetkę pogotowia ratunkowego ze stałą bazą w Ośrodku Zdrowia w Kobiernicach. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 17. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2009 roku

nazwa placówki	adres
Ośrodek Zdrowia w Porąbce	ul. Wielka Puszcza 23, 43-353 Porąbka
Ośrodek Zdrowia w Czańcu	ul. K.K. Wojtyły 28A 43-354 Czaniec
Ośrodek Zdrowia w Kobiernicach	ul. Żywiecka 10 43-356 Kobiernice
Ośrodek Zdrowia w Bujakowie	Bujaków, ul. Bielska 22 43 - 356 Kobiernice
Apteka „Porąbka”	43-353 Porąbka, ul. Wielka Puszcza 23
Apteka „Farmana”	43-353 Porąbka, Rynek 3
Apteka „Panaceum”	43-356 Kobiernice, ul. Żywiecka 6
Apteka „Pod Dębem”	43-356 Kobiernice ul. Żywiecka 10a
Apteka Prywatna	43-354 Czaniec, ul. K. Wojtyły 26

Dane własne Centrum AV.

Dla poznania sytuacji zdrowotnej mieszkańców gminy ważna jest analiza danych będących w posiadaniu zakładów opieki zdrowotnej i indywidualnych praktyk lekarskich działających na jej terenie. W związku z brakiem informacji w tym zakresie ze wszystkich placówek służby zdrowia i praktyk lekarskich w gminie, w poniższej tabeli przedstawiono

dane za 2009 rok uzyskane z NZOZ „PoliMed” w Porąbce, przy założeniu, że reprezentują one średnią gminną.

Tabela 18. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku

rodzaj schorzenia	osoby, u których stwierdzono schorzenie	
	liczba dzieci i młodzieży	liczba osób dorosłych
choroby tarczycy	15	97
cukrzyca	3	387
otyłość	138	–
niedożywienie	104	–
alergie pokarmowe	58	–
alergie skórne	27	–
choroby układu moczowego	30	–
zaburzenia rozwoju	1	–
wady rozwojowe	40	–
przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa	21	80
przewlekłe choroby układu trawiennego	–	155
choroby układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej	–	61
zaburzenia refrakcji i akomodacji oka	165	–
nowotwory	3	47
upośledzenie umysłowe	3	–
padaczka	8	–
dziecięce porażenie mózgowe	7	–
choroba naciśnieniowa, choroby układu krążenia	1	1408
zniekształcenie kręgosłupa	299	–
gruźlica	–	2
niedokrwistość	–	55
choroby obwodowego układu nerwowego	–	161

Dane NZOZ „PoliMed” w Porąbce.

W 2009 roku pod opieką Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „PoliMed” w Porąbce było 1048 dzieci i młodzieży oraz 2.020 osoby dorosłe z gminy. U największej liczby osób w wieku przedprodukcyjnym stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa (299 osób), zaburzenia refrakcji i akomodacji oka (165 osób), otyłość (138 osób), niedożywienie (104 osoby), alergie pokarmowe (58 osoby) oraz wady rozwojowe (40 osób), choroby układu moczowego (30 osób). Dorośli z kolei najczęściej zmagali się z chorobami układu krążenia (1408 osób), cukrzycą (387 osób), chorobami obwodowego układu nerwowego (161 osób) i przewlekłymi chorobami układu trawiennego (155 osób), a także chorobami tarczycy (97

osób), przewlekłym nieżytem oskrzeli, dychawicą oskrzelową (80 osób), chorobami układu mięśniowo-kostnego i tkanki łącznej (61 osób).

Ważną rolę w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia pełni profilaktyka. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat dzieci do lat 3 objętych opieką profilaktyczną oraz dzieci i młodzieży do lat 19 objętych profilaktycznymi badaniami lekarskimi.

Tabela 19. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku

forma profilaktyki	liczba dzieci i młodzieży
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego po raz pierwszy (dzieci do 1. roku)	144
porady profilaktyczne lekarza rodzinnego następny raz (dzieci do 1. roku)	647
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych po raz pierwszy (dzieci do 1. roku życia)	142
wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych następny raz (dzieci do lat 3)	218
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 podlegający badaniu)	1290
profilaktyczne badania lekarskie (dzieci i młodzież do lat 19 zbadani zgodnie z programem badań profilaktycznych)	1120

Dane NZOZ „PoliMed” w Porąbce.

W 2009 roku poradami profilaktycznymi lekarza rodzinnego Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „PoliMed” w Porąbce po raz pierwszy i po raz następny zostało objętych odpowiednio 144 i 647 dzieci do 1. roku. Wizyty profilaktyczne pielęgniarek i położnych miały z kolei miejsce po raz pierwszy jedynie u 142 dzieci do 1. roku życia. Profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto natomiast 1120 dzieci i młodzieży, przy czym zgodnie z programem badań profilaktycznych powinno ich być 1290, czyli 170 nie przebadano.

15. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwu publicznemu zagraża przestępczość, która jest zjawiskiem dynamicznym i, podobnie jak społeczeństwo, podlega rozwojowi. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu.

Według danych Komisariatu Policji w Kobiernicach w 2009 roku w gminie Porąbka popełniono ogółem 103 przestępstwa, w tym na terenie Porąbki - 26, Bujakowa – 14, Czańca

– 38, Kobiernic - 25. Wśród nich odnotowano 25 przestępstwa polegające na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości. W kategorii przestępstw kryminalnych dominowały przestępstwa przeciwko mieniu i zdrowiu, wśród których najczęściej odnotowywano kradzieże z włamaniem (30 czynów), kradzieże cudzej rzeczy (19 czynów) i oszustwa (10 czynów). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela:

Tabela 20. Wybrane przestępstwa przeciwko mieniu i zdrowiu popełnione w gminie w 2009 roku

kategoria przestępstwa	liczba przestępstw
kradzież mienia	19
uszkodzenie mienia	5
nietrzeźwi kierujący	25
znęcanie się	5
kradzież z włamaniem	30
przeciwko życiu i zdrowiu	1
groźby karalne	7
oszustwo	10
pozostałe	1

Dane Komisariatu Policji w Kobiernicach.

Ponadto według Komisariatu Policji w Kobiernicach w 2009 r. na terenie gminy Porąbka odnotowano 2 przestępstwa z kategorii pobicie z udziałem osób nieletnich, gdzie łączna liczba sprawców w tych zdarzeniach wyniosła 8 osób nieletnich.

Poza tym odnotowano 176 interwencji domowych, w tym w 8 przypadkach została sporządzona Niebieska Karta, natomiast w 20 przypadkach sprawca awantury został umieszczony w Izbie Wyrzęźwień w Bielsku-Białej.

16. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania pomocy społecznej w gminie Porąbka wykonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce. Jednostka ta realizuje również zadania wynikające z innych, aniżeli

ustawa o pomocy społecznej, aktów prawnych. Należą do nich w szczególności: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Z końcem 2009 roku kadrę GOPS-u stanowiło 17 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 21. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	-
pracownicy socjalni	6	2
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	2	-
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	8	-

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

Wśród propozycji w zakresie rozwoju zasobów kadrowych GOPS-u figuruje potrzeba zwiększenia liczby pracowników socjalnych do 10. Ma to związek z koniecznością realizacji zapisu ustawy o pomocy społecznej nakładającego na ośrodek obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników. W 2009 roku wskaźnik ten nie był spełniony i wynosił 2.523 mieszkańców na 1 pracownika socjalnego.

Tabela 22. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe			1
	wyższe niekierunkowe			
	średnie kierunkowe			
	średnie niekierunkowe			
	zawodowe i niższe			
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia	posiadany	–	2

	w zawodzie pracownika socjalnego	w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			1	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

Z końcem 2009 roku wykształcenie wyższe posiadała 1 osoba z kadry GOPS-u, 1 osoba z kadry kierowniczej miała ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, 2 pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, a 1 osoba była zainteresowana podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny.

Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 351 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych, które przysługują, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 504 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 583 zł.

W wykonywaniu zadań GOPS współdziała z różnymi podmiotami, m.in. z organami wykonawczymi gminy i sołectw, innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, służbą zdrowia, policją, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez GOPS na realizację zadań w latach 2007-2009.

Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
-------------------	---------	---------	---------

ogółem	4.726.075 zł	4.411.399 zł	4.659.186 zł
w tym na świadczenia pomocy społecznej	775.941 zł	707.262 zł	817.617 zł
na zadania własne gminy	1.320.663 zł	1.372.297 zł	1.779.462 zł
na zadania zlecone gminie	3.405.411 zł	3.039.102 zł	2.879.724 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

W latach 2007-2009 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy kształtowała się na przybliżonym poziomie. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych (w 2007 r. – 3.405.411 zł, w 2008 r. – 3.039.102 zł, a w 2009 r. – 2.879.724 zł), przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy społecznej (w 2007 r. – 775.941,21 zł, w 2008 r. – 707.262,10 zł, a w 2009 r. – 817.617,15 zł), głównie w formie zasiłków celowych i w naturze, usług opiekuńczych, zasiłków okresowych i posiłku.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2007-2009.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	667	554	570
liczba rodzin	366	320	352
liczba osób w rodzinach	1233	1007	1010
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	8,1%	6,7%	6,8%

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

Liczba osób objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2007-2009 zmieniała się od 1.233 osób w rodzinach w 2007 roku, przez 1007 w 2008 r., do 1.010 osób w rodzinach w 2009 roku. Zmieniał się również udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy (z 8,1% w 2007 roku, przez 6,7% w 2008 r., do 6,8% w 2009 roku). Wpływ na taką sytuację mogło mieć m.in. niskie kryterium dochodowe obowiązujące przy ubieganiu się o wsparcie, które zawężyło liczbę osób uprawnionych do korzystania z pomocy.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2009 roku.

Tabela 25. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku

wiek odbiorców	liczba osób w rodzinach	rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat według decyzji administracyjnych
0-17 lat	344	pracuje	140
18-25 lat	136	pracuje dorywczo	67
26-35 lat	107	nie pracuje	318
36-45 lat	141	studiuje	69
46-55 lat	154	uczy się	
56-65 lat	73	na rencie	162
66 lat i więcej	57	na emeryturze	
		na zasiłku dla bezrobotnych	36
		bezrobotny bez prawa do zasiłku	174

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2009 roku wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do 17 lat (344 osoby). Ci z nich, którzy bezpośrednio korzystali ze wsparcia, otrzymywali pomoc głównie w postaci posiłku (świadczonego w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”), odzieży i obuwia, brali także udział w spotkaniach okolicznościowych i wyjazdach letnich (np. na kolonie). Znacznie mniejsze, choć spore, grupy reprezentowały osoby w wieku 46-55 lat (154 osoby), 36-45 lat (141 osób) i 18-25 lat (136 osób).

Jeśli chodzi o podział beneficjentów pomocy społecznej w gminie według aktywności zawodowej, najliczniejszą grupę w 2009 roku stanowiły osoby niepracujące (318 osób). Liczną grupą były również osoby bezrobotne niemające prawa do zasiłku (174 osoby). Niepokojące są liczby beneficjentów będących rencistami i emerytami (162 osoby), a także będących osobami pracującymi (140 osób). Ich obecność w gronie beneficjentów GOPS-u należy tłumaczyć uzyskiwaniem przez nie niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Analizując powyższe dane, można pokusić się o stwierdzenie, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2009 roku stanowiły charakteryzujące się niskim poziomem dochodów rodziny ubogie. Pochodzące z nich dzieci, z racji niedoborów materialnych w domu, korzystały ze wsparcia w formie dożywiania w szkołach. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

powód przyznania pomocy	Liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
ubóstwo	281	225	228	972	731	650
bezdomność	5	3	3	5	3	3
potrzeba ochrony macierzyństwa	35	61	71	162	320	374
bezrobocie	206	159	175	733	538	564
niepełnosprawność	127	122	141	371	302	330
długotrwała lub ciężka choroba	140	141	180	417	361	425
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	75	63	61	314	266	252
przemoc w rodzinie	4	4	4	17	20	20
alkoholizm	24	24	37	67	64	68
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	3	14	14	3	16
brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	1	–	–	2	–	–
zdarzenie losowe	6	7	12	22	24	34
sytuacja kryzysowa	1	1	-	2	3	-

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

W latach 2007-2009 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było ubóstwo. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających ze wsparcia GOPS - u z tego powodu spadała z roku na rok (z odpowiednio 281 i 972 w 2007 r. do 228 i 650 w 2009 r.). Ważną przyczyną udzielania pomocy było również prowadzące do ubóstwa bezrobocie. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z powodu braku zatrudnienia wahała się (z odpowiednio 206 i 733 w 2007 roku poprzez 159 i 538 w 2008 r. do 175 i 564 w 2009 r.), przy czym w 2009 roku nastąpił jej wzrost, na co wpływ miało pogorszenie się sytuacji na rynku pracy.

Istotne przyczyny świadczenia pomocy społecznej w gminie stanowiły także problemy niepełnosprawności i długotrwałej lub ciężkiej choroby. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tych powodów wahała się (niepełnosprawność odpowiednio 127 i 371 w 2007 r. poprzez 122 i 302 w 2008 r. do 141 i 330 w 2009 r., długotrwała lub ciężka choroba odpowiednio 140 i 417 w 2007 r. poprzez 141 i 361 w 2008 r. do 180 i 425 w 2009 r.). Dane te świadczą o wysokiej skali niepełnosprawności w gminie i zarazem

potwierdzają pośrednio wzrost liczby osób starszych w gminie, które są bardziej, aniżeli inne grupy wiekowe, narażone na długotrwałe i ciężkie choroby.

Kolejną przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Co warto podkreślić, liczba rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem GOPS-u z tego powodu systematycznie malała (z odpowiednio 75 i 314 w 2007 r. do 61 i 252 w 2009 r.). Wzrastała natomiast, i to znacznie, pomoc w zakresie potrzeby ochrony macierzyństwa zarówno dla liczby rodzin, jak i liczby osób w rodzinach od odpowiednio 35 i 162 w 2007 r. poprzez 61 i 320 w 2008 r. do 71 i 374 w 2009 r.

W mniejszym stopniu mieszkańcy gminy korzystali z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, przy czym liczba rodzin objętych wsparciem GOPS-u z tej przyczyny znacznie wzrosła w 2009 r. (z 24 w 2007 i 2008 do 37 w 2009 r.), ale liczba osób w rodzinach, których dotyczyło wsparcie, była podobna (67 osób w 2007 r., 64 w 2008 r. oraz 68 w 2009 r.)

Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane szczegółowe w tym zakresie za lata 2007-2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2007-2009

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2007 r.	2008 r.	2009 r.
pieniężna			353			333			935
rzeczowa	308	251	217	162	127	107	762	613	534
praca socjalna	x	x	x	143	275	321	475	841	926
poradnictwo specjalistyczne	x	x	x	–	–	–	–	–	–
schronienie	4	2	1	4	2	1	9	7	1
usługi opiekuńcze	14	10	14	14	10	14	16	12	14
specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–	1	–	–	1	–	–	5
skierowanie do domu pomocy społecznej	2	3	0	–	–	–	–	–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

W latach 2007-2009 najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. PCPR, organizacje pozarządowe). Bardzo ważnym narzędziem pracy socjalnej były kontrakty socjalne, których w 2009 roku zawarto 30. Generalnie liczba rodzin i osób w rodzinach objętych przez GOPS pracą socjalną wzrastała z roku na rok (z odpowiednio 143 i 475 w 2007 r. poprzez 275 i 841 w 2008 r. do 321 i 926 w 2009 r.).

Istotne formy wsparcia świadczone mieszkańcom gminy stanowiły również pomoc finansowa i rzeczowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pomocą finansową wyniosła w 2009 r. odpowiednio 333 i 935, natomiast pomocą rzeczową zmniejszała się z roku na rok (odpowiednio z 162 i 762 w 2007 r. poprzez 127 i 613 w 2008 r. do 107 i 534 w 2009 r.).

Ważną rolę w ramach udzielanej przez GOPS pomocy odgrywały również usługi opiekuńcze, które w latach 2007-2009 przyznano zbliżonej liczbie osób (odpowiednio 14, 10 i 14), głównie osobom starszym, niepełnosprawnym, długotrwale i ciężko chorym.

Osoby, które nie mogły samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W latach 2007-2009 do domów pomocy społecznej skierowano 5 osób.

Ważną rolę w działalności GOPS-u odgrywała również realizacja współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego i opracowanego w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki projektu pn. „Aktywizacja zawodowa i społeczna szansą na lepsze życie”. Celem głównym tego projektu była i jest aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W 2008 r. w jego ramach wsparciem objęto odpowiednio 10 osób, w 2009r. – 23 osoby, w 2010r. – 21 osób.

Dużym zainteresowaniem wśród najuboższej grupy osób z terenu gminy cieszyła się również pomoc żywnościowa w ramach unijnego Programu PEAD we współpracy z Bankami Żywności. W 2007 r. pomoc tę uzyskało 245 rodzin, w skład których wchodziło 867 osób, a w 2008 r. 234 rodziny, w skład których wchodziło 737 osób.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
wielkość wydatków na świadczenia rodzinne	3.556.434 zł	2.592.416 zł	2.454.348 zł
liczba rodzin, którym przyznano świadczenia rodzinne	1.023	978	
rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
zasiłek rodzinny	14.246	16.150	13.555
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	84	69	76
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	825	840	892
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	7	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	683	542	536
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	645	630	558
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1.124	814	816
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	3.391	2.710	2.214
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	3.600	2.916	2.494
zasiłek pielęgnacyjny	2.142	2.262	2.441
świadczenie pielęgnacyjne	248	244	238
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	155	168	165
liczba świadczeń rodzinnych ogółem	19.879	24.671	23.985

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

W latach 2007-2009 wielkość wydatków przeznaczonych przez GOPS na realizację świadczeń rodzinnych spadała (z 3.556.434 zł w 2007 r. do 2.454.348 zł w 2009 r.), a liczba przyznanych świadczeń ulegała wahaniom (z 19.879 w 2007 r. poprzez 24.671 w 2008 r. do 23.985 w 2009 r.).

Najczęściej GOPS wypłacał zasiłek rodzinny (w 2007 r. 14.246 świadczeń, w 2008 r. 16.150, a 13.555 w 2009 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również: dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej oraz dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, zasiłek pielęgnacyjny, dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania

z urlopu wychowawczego, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz z tytułu samotnego wychowywania dziecka.

Tabela 29. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2009 roku z uwzględnieniem liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenie

rodzaj świadczenia	liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	liczba przyznanych świadczeń	wartość przyznanych świadczeń
zasiłek rodzinny	1.332	13.555	862.421
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	76	76	76.000
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	83	892	346.000
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych	–	–	–
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	48	536	92.080
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	76	558	42.600
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	816	816	81.600
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	432	2.214	112.500
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	424	2.494	199.520
zasiłek pielęgnacyjny	229	2.441	373.473
świadczenie pielęgnacyjne	22	238	103.154
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	165	165	165.000
razem	3.703	23.985	2.454.348

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

W 2009 r. najbardziej znaczącą formą wsparcia GOPS-u był zasiłek rodzinny (13.555 świadczeń na sumę 862.421 zł), który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Ważne formy wsparcia stanowiły również: dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (2.494 świadczenia) oraz dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (2.214 świadczeń). Dane te świadczą o wielości w gminie rodzin ubogich lub z niskimi dochodami, które mają problemy z zapewnieniem dzieciom podstawowych warunków do rozwoju.

Warto podkreślić liczbę świadczeń w formie zasiłku pielęgnacyjnego, których liczba rosła z roku na rok (z 2.142 w 2007 r. przez 2.262 w 2008 r. do 2.441 w 2009 r.). Zasiłki pielęgnacyjne służą częściowemu pokryciu wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością

do samodzielnej egzystencji. Gdy dodamy jeszcze liczby dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (w latach 2007 – 2009 odpowiednio: 645, 630, 558), należy stwierdzić, że to kolejne dane potwierdzające wysoką skalę niepełnosprawności w gminie.

Istotne formy wsparcia w 2009 r. stanowiły również: dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego (892 świadczenia), z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (816 świadczeń) oraz z tytułu samotnego wychowywania dziecka (536 świadczeń).

Za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne GOPS opłacił w latach 2007-2009 następującą liczbę składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe: w 2007 r. 180 (na kwotę 23.320 zł), w 2008 r. 168 (17.892 zł), a w 2009 r. 184 (18.002 zł).

Zaliczka alimentacyjna, a następnie świadczenie alimentacyjne stanowiły kolejne formy wsparcia świadczone w latach 2007-2009 przez GOPS mieszkańcom gminy. Ta pomoc finansowa, udzielana początkowo zgodnie z ustawą o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, a od 1 października 2008 roku w oparciu o ustawę o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba osób, którym decyzją przyznano zaliczkę alimentacyjną	67	43	X
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie alimentacyjne	X	51	58
liczba przyznanych zaliczek alimentacyjnych	847	67	X
liczba przyznanych świadczeń alimentacyjnych	X	67	749
wielkość wydatków na zaliczki alimentacyjne	171.683 zł	121.306 zł	X
wielkość wydatków na świadczenia alimentacyjne	X	54.476 zł	225.570 zł

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

Liczba mieszkańców gminy, którym w latach 2007-2009 GOPS przyznał zaliczkę, a następnie świadczenie alimentacyjne zmniejszyła się (z 67 w 2007 r. do 58 w 2009 r.). Zmniejszyła się również liczba wypłaconych zaliczek i świadczeń (z 847 w 2007 r. do 749 w

2009 r.), a co za tym idzie, wysokość kwot wydatkowanych na ten cel (z 171.683 zł w 2007 r. do 225.570 zł w 2009 r.).

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej. Składają się na nią zarówno jednostki środowiskowe, jak i instytucjonalne. Do tych, które obok Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej funkcjonują w gminie Porąbka, należą: 4 świetlice środowiskowo-integracyjne oraz Punkt Pomocy Rodzinie. Poniżej zamieszczono kartę zasobów przedstawiającą szczegółową informację na temat świetlic środowiskowo-integracyjnych.

Świetlice środowiskowo-integracyjne

43-353 Porąbka, ul. Rynek 22

43-356 Kobiernice, ul. Wolności 50

43-354 Czaniec, ul. Kard. Karola Wojtyły 30

43-356 Kobiernice, Bujaków, ul. Bielska 24

Podmiot prowadzący jednostki:

Gmina Porąbka, 43-353 Porąbka, ul. Krakowska 3.

Zakres usług oferowanych przez każdą z jednostek:

- zagospodarowanie czasu wolnego,
- spotkania w grupie, ćwiczenia integracyjne,
- opieka wychowawców, kontakt z pedagogiem szkolnym,
- pomoc w nauce,
- zajęcia informatyczne, podstawy obsługi komputera,
- terapia zajęciowa: plastyczna, muzyczna, ruchowa, terapia przez sztukę,
- dożywianie, ciepłe napoje,
- organizowanie imprez okolicznościowych, w tym paczki mikołajowe,
- wycieczki, wyjścia do kina teatru, na wystawy, wyjazdy na basen i lodowisko,
- zajęcia sportowe w salach gimnastycznych i w siłowni oraz na wolnym powietrzu
- wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci,

Kategoria i liczba klientów objętych wsparciem w 2009 r.:

Dzieci i młodzież. W 2009 r. jednostki objęły wsparciem ok. 180 osób.

W uzupełnieniu powyższych danych warto odnotować, że mieszkańcom gminy Porąbka pomocy udzielają również: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kętach i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej, które jako jednostki powiatowe obejmują zasięgiem działania również mieszkańców Porąbki. W 2009 roku PPP udzieliła wsparcia 170 dzieciom i młodzieży z gminy Porąbka. Wybrane dane dotyczące działalności

PCPR w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009 przedstawia natomiast poniższa tabela.

Tabela 31. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	–	–	–
liczba dzieci z gminy adoptowanych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	11	10	7
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	–	–	–
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	9	9	6
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	5	6	6
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z gminy	27	22	24
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	157	159	177

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.

W latach 2007-2009 liczba rodzin zastępczych mieszkających w gminie zmniejszyła się (z 9 w 2007 r. do 6 w 2009 r.), zmniejszyła się również liczba dzieci w nich przebywających (z 11 w 2007 r. poprzez 10 w 2008 r. do 7 w 2009 r.).

Warto zauważyć, że żadne dziecko z gminy nie przebywa obecnie w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Należy też dodać, iż w latach 2007-2009 roku usamodzielniono łącznie 17 pochodzących z gminy wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W 2009 roku mieszkańcy gminy Porąbka korzystali również z oferty jednostek wsparcia działających poza gminą. Wykaz tych jednostek wraz z informacją na temat mieszkańców gminy objętych przez nie wsparciem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2009 roku

nazwa i adres instytucji	liczba osób z gminy objętych wsparciem w 2009 r.
Ośrodek Interwencji Kryzysowej, ul. Piękna 2, Bielsko-Biała	5 osób
Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia, ul. Mostowa 1, Bielsko-Biała	20 osób
Poradnia Odwykowa, Andrychów	20 osób

Poradnia Odwykowa, Bielsko-Biała	
Poradnia Odwykowa, Skoczów	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porąbce.

17. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Schorzeniami, które najczęściej przyczyniają się do niepełnosprawności, są choroby układu krążenia oraz dysfunkcje narządu ruchu.

Z uwagi na to, że jedynym pełnym badaniem, którego wyniki pozwalają ustalić liczbę osób niepełnosprawnych oraz umożliwiają ich charakterystykę, są narodowe spisy powszechne, w analizie sytuacji tej grupy ludności gminy Porąbka wykorzystano dane z ostatniego spisu przeprowadzonego w 2002 roku.

W 2002 roku w gminie Porąbka mieszkało 1.570 osób niepełnosprawnych (788 mężczyzn i 782 kobiety), w tym 1.297 osób niepełnosprawnych prawnie i 273 osoby niepełnosprawne tylko biologicznie. Udział osób dotkniętych niepełnosprawnością w ogólnej ludności gminy wynosił 10,9%.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę wiekową osób niepełnosprawnych w gminie oraz ich podział według poziomu wykształcenia i aktywności ekonomicznej.

Tabela 33. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

ekonomiczna grupa wieku	liczba osób	udział w ogólnej liczbie osób niepełnosprawnych	udział w ogólnej liczbie ludności w danej ekonomicznej grupie wieku
osoby w wieku przedprodukcyjnym	63	4%	1,7%
osoby w wieku produkcyjnym	889	56,6%	10,3%
osoby w wieku poprodukcyjnym	618	39,4%	28,4%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

W 2002 roku 889 osób niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym, co było zjawiskiem niepokojącym. Stanowiły one prawie ponad 10% ludności gminy będącej w tej ekonomicznej grupie wieku. Liczną grupę reprezentowały również osoby niepełnosprawne w wieku poprodukcyjnym (618 osób), których odsetek wśród osób starszych w gminie wynosił blisko 28,4%.

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

poziom wykształcenia	liczba osób	udział wśród niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej
wyższe	26	1,7%
policealne	27	1,8%
średnie	202	13,2%
zasadnicze zawodowe	520	34,1%
podstawowe ukończone	648	42,4%
podstawowe nieukończone	99	6,5%
nieustalony	5	0,3%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia. W 2002 roku najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (648 osób) i zasadniczym zawodowym (520 osoby). Ich udział wśród osób niepełnosprawnych w wieku 13 lat i więcej wynosił odpowiednio 42,4 i 34,1%.

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób	udział w ogóle niepełnosprawnych
aktywni zawodowo pracujący	154	9,8%
aktywni zawodowo bezrobotni	40	2,5%
bierni zawodowo	1.361	86,7%
nieustalony status na rynku pracy	15	1%

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W 2002 roku zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w gminie była bierna zawodowo (1.361 osób). Ich udział w ogóle osób niepełnosprawnych wynosił blisko 87%. Aktywnych zawodowo było 194 osób dotkniętych niepełnosprawnością. Wśród nich dominowały osoby posiadające zatrudnienie (154 osoby).

18. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie.

Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz dotkniętych, z powodu ich nadużywania, problemem przemocy w rodzinie jest trudna do ustalenia. Dane szacunkowe przedstawione w tym zakresie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawiera poniższa tabela.

Tabela 36. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		w Polsce	w 100-tys. mieście	w 25-tys. mieście	w 10-tys. gminie
liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Porąbka w latach 2007-2009.

Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

wielkość wydatków	2007 r.	2008 r.	2009 r.
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	228.104,44 zł	230.388,28 zł	310.757,69 zł
na przeciwdziałanie narkomanii	11.405,10 zł	3.620,90 zł	5.984,12 zł
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	239.509,54 zł	234.009,18 zł	316.741,81 zł

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Porąbce.

W 2009 roku wysokość kwot wydatkowanych w gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie była znacznie wyższa niż w latach 2007-2008 (316.741,81 zł w stosunku do odpowiednio 239.509,54 i 234.009,18 zł). W analizowanym okresie zmniejszały się środki finansowe przeznaczane na walkę z narkomanią, zwiększały się natomiast kwoty wykorzystywane na przeciwdziałanie alkoholizmowi.

Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności Komisji w gminie Porąbka oraz lokalnego rynku napojów alkoholowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

	2007 r.	2008 r.	2009 r.
--	---------	---------	---------

liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	72	74	67
liczba przeprowadzonych kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	10	10	10
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	72	80	34
liczba decyzji podjętych w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	–	–	–
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	37	33	15
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	–	–	–
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	52	60	49
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	15	18	16
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	31	33	45
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała na terapię	4	5	3
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	–	1	2

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Porąbce.

W latach 2007-2009 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie ulegała nieznacznym wahaniom (od 72 w 2007 r. poprzez 74 w 2008 r. do 67 w 2009 r.; limit punktów uchwalony przez Radę Gminy wynosił na koniec 2009 r. 80). Liczba przeprowadzonych w nich kontroli była niezmienna (po 10 w każdym roku).

W analizowanym okresie wahaniom ulegała również liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (od 72 w 2007 r. poprzez 80 w 2008 r. do 34 w 2009 r.; liczba obowiązujących zezwoleń na koniec 2009 r. wynosiła 163), stale spadała natomiast liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (z 37 w 2007 r. do 15 w 2009 r.).

W ramach podejmowanych działań GKRPA przeprowadzała również rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu. W latach 2007-2009 liczba osób nimi objętych ulegała wahaniom (od 52 w 2007 r. poprzez 60 w 2008 r. do 49 w 2009 r.). Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku liczby osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego (od 15 w 2007 r. poprzez 18 w 2008 r. do 16 w 2009 r.).

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2007-2009 rosła z roku na rok liczba osób dotkniętych tym problemem, z którymi kontaktowała się GKRPA (z 31 w 2007 r. do 45 w 2009 r.). W analizowanym okresie

Komisja skierowała na terapię odpowiednio 4, 5 i 3 sprawców przemocy w rodzinie, a w latach 2008-2009 w stosunku do łącznie 3 sprawców przemocy w rodzinie złożyła zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią inne jednostki i grupy wsparcia. Ich wykaz zawiera poniższa tabela.

Tabela 39. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

nazwa jednostki	adres jednostki	liczba osób objętych wsparciem w 2009 r.
Punkt Konsultacyjny	ul. Rynek 4, Porąbka	114 osób
Grupa AA	ul. Kościelna 9, Czaniec	ok. 30 osób
Grupa Al-Anon	ul. Rynek 44, Porąbka	ok. 10 osób
Świetlica środowiskowo-integracyjne	ul. Bielska 24, Bujaków	ok. 180 osób
Świetlica środowiskowo-integracyjne	ul. Kard. Karola Wojtyły 30, Czaniec	
Świetlica środowiskowo-integracyjne	ul. Wolności 50, Kobiernice	
Świetlica środowiskowo-integracyjne	ul. Rynek 22, Porąbka	
Zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie		
Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia	ul. Mostowa 1, Bielsko-Biała	20 osób
Poradnia Odwykowa	Andrychów	20 osób
Poradnia Odwykowa	Bielsko-Biała	
Poradnia Odwykowa	Skoczów	

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Porąbce.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2007-2009 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagaly się z alkoholizmem i przemocą domową. O ile liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u w związku z przemocą w rodzinie pozostawała bez zmian (po 4), o tyle liczba rodzin objętych pomocą z powodu alkoholizmu w 2009 roku znacznie wzrosła w porównaniu z latami poprzednimi (z 24 do 37).

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie odgrywa również policja. W 2009 roku policjanci Komisariatu Policji w Kobiernicach przeprowadzili w gminie 176 interwencji

domowych, w tym 8 zakończonych procedurą „Niebieskiej Karty” (w 20 przypadkach sprawca przemocy został umieszczony w Izbie Wytrzeźwień w Bielsku-Białej).

19. PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Ważnym elementem każdego postępowania diagnostycznego są badania, których celem jest poznanie opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów społecznych gminy Porąbka badania takie zostały przeprowadzone przy zastosowaniu ankiety rozesłanej do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej (m.in. wójta, sołtysów, radnych, naczelników Wydziałów Urzędu Gminy, członków komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, kulturalnych, pomocy społecznej, służby zdrowia, policji, organizacji pozarządowych, kościoła) oraz mieszkańców gminy. Do analizy przedłożono w sumie 19 wypełnionych anonimowo ankiet, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w gminie.

Atuty gminy

W pierwszej kolejności zapytano przedstawicieli środowiska lokalnego o największe atuty gminy. Wskazując je, respondenci zwrócili szczególną uwagę na dobre położenie geograficzne i komunikacyjne gminy, w strefie przygranicznej. Duże znaczenie przywiązywali również do walorów krajobrazowych miejscowości, doceniając sprzyjającą rozwojowi turystyki atrakcyjność otoczenia przyrodniczego.

Mieszkańcy Porąbki podkreślali także korzyści płynące z dużej aktywności gospodarczej mieszkańców i rozwiniętej działalności organizacji pożytku publicznego. Wysoko ocenili infrastrukturę gminną, akcentując szczególnie obecność nowoczesnych obiektów sportowych.

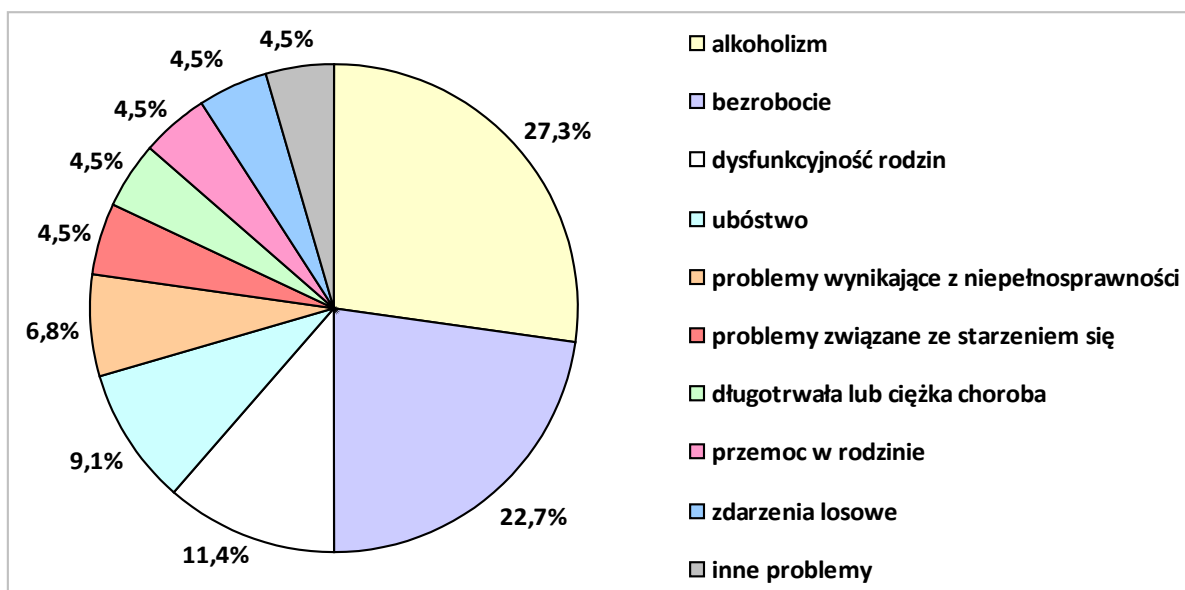
Słabe strony gminy

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowani identyfikowali słabe strony gminy. Najczęściej wymienianą słabością było niewykorzystanie atutów turystycznych miejscowości, słabo rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, brak ścieżek rowerowych.

Według ankietowanych bolączką gminy jest także duże bezrobocie, brak zakładów pracy, upadek rolnictwa i brak mieszkań socjalnych. Analizując słabe strony gminy, respondenci wspominali także o słabej promocji gminy i niewielkim wykorzystywaniu funduszy unijnych. Pojedyncze głosy dotyczyły też niezadowolenia z działalności policji i braku funkcjonariuszy straży gminnej.

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

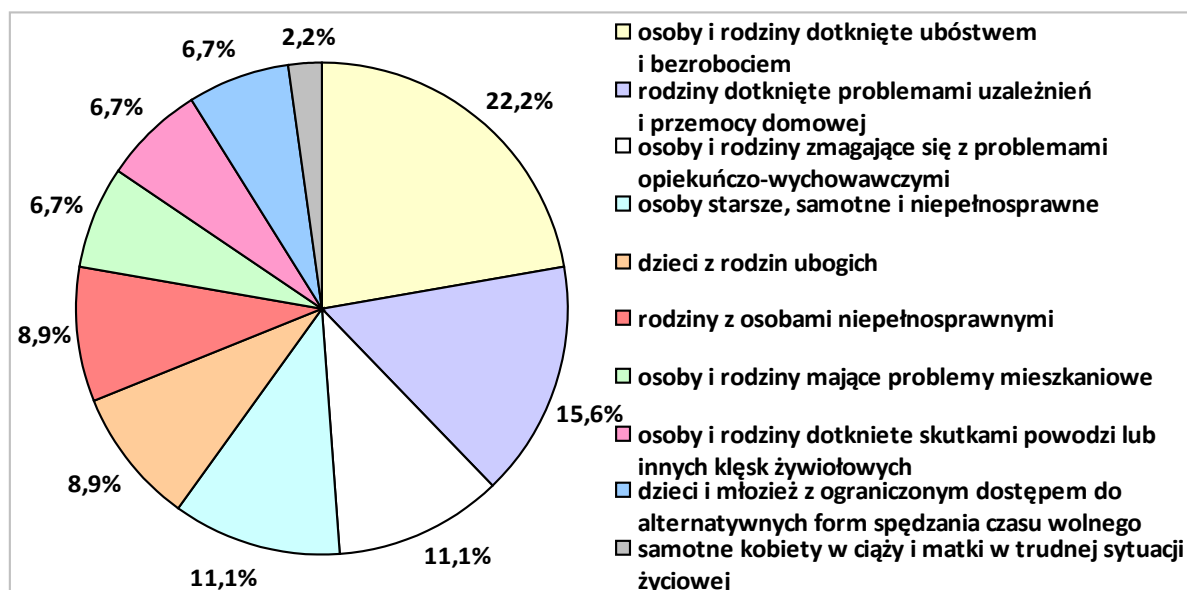

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Do problemów, które najczęściej dotyczą mieszkańców gminy, respondenci zaliczyli alkoholizm (27,3%) oraz bezrobocie (22,7%). Szczególną uwagę zwrócili również na dysfunkcyjność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci i rozpad więzi rodzinnych (11,4%), ubóstwo (9,1%), problemy wynikające z niepełnosprawności (6,8%). W dalszej kolejności badani wymienili: problemy związane ze starzeniem się, długotrwałą lub ciężką chorobę, przemoc w rodzinie, zdarzenia losowe oraz inne problemy, wśród których znalazły się: wandalizm i uzależnienie od świadczeń z pomocy społecznej – wszystkie ze wskazaniem po 4,5%.

Odpowiadając na następne pytanie, ankietowali podali kategorie osób i grup, które najbardziej odczuwają skutki problemów społecznych występujących w gminie. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

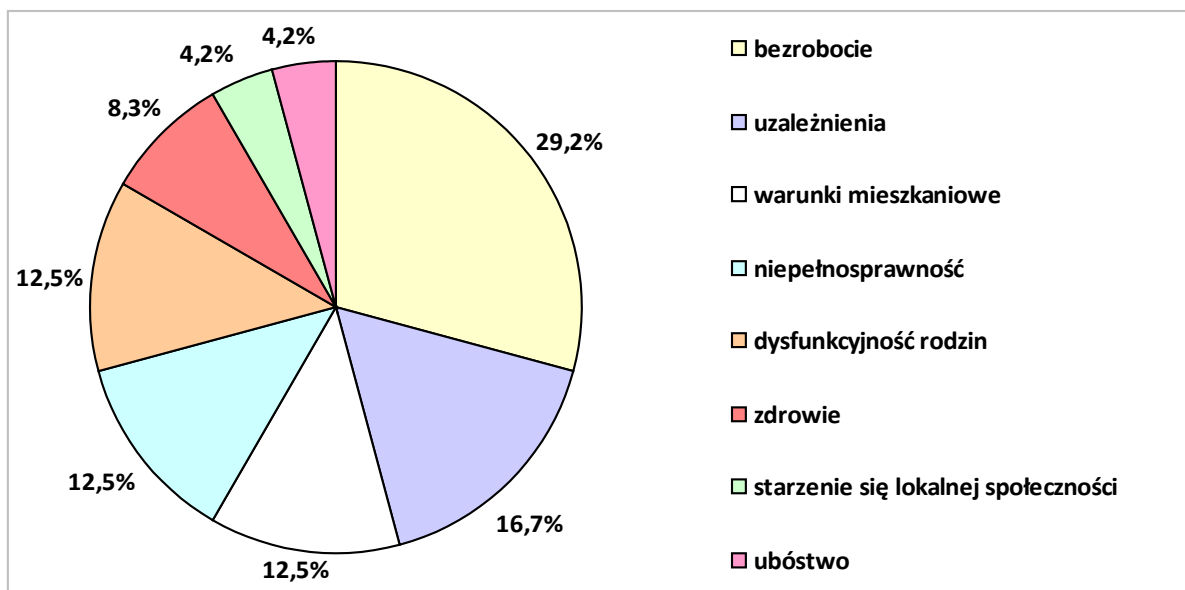

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Najwięcej badanych (22,2%) stwierdziło, że grupą, która najbardziej odczuwa skutki problemów społecznych w gminie, są osoby i rodziny dotknięte ubóstwem i bezrobociem. Liczne grono wśród ankietowanych stanowili również ci, którzy wskazali na osoby i rodziny zmagające się z problemami uzależnień i przemocy w rodzinie (15,6%), opiekuńczo-wychowawczymi (11,1%) oraz osoby starsze, samotne i niepełnosprawne (11,1%). Zdaniem respondentów z następstwami problemów społecznych w gminie zmagają się także dzieci z rodzin ubogich i rodziny z osobami niepełnosprawnymi (po 8,9%) oraz osoby i rodziny mające problemy mieszkaniowe, dzieci i młodzież z ograniczonym dostępem do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, a także osoby i rodziny dotknięte skutkami powodzi i innych klęsk żywiołowych po 6,7% wskazań każda z kategorii, jak również samotne kobiety w ciąży i matki w trudnej sytuacji życiowej (2,2%).

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niewystarczająca. Szczegóły w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowalająca

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najmniej zadowalająca w takich obszarach, jak: bezrobocie (29,2%) oraz uzależnienia (16,7%), warunki mieszkaniowe, niepełnosprawność i dysfunkcyjność rodzin (po 12,5%), zdrowie (8,3), a także starzenie się lokalnej społeczności i ubóstwo (po 4,2%)

Co zrobić, by poprawić sytuację osób i rodzin w gminie?

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w gminie w celu poprawy sytuacji osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Odpowiadając na nie, ankietowani szczególny nacisk położyli na przeciwdziałanie bezrobociu oraz rozbudowę mieszkalnictwa socjalnego. Za istotne uznali podjęcie kroków w celu zwiększenia dostępu mieszkańców gminy do oferty kulturalnej i sportowej a także likwidację barier dla niepełnosprawnych.

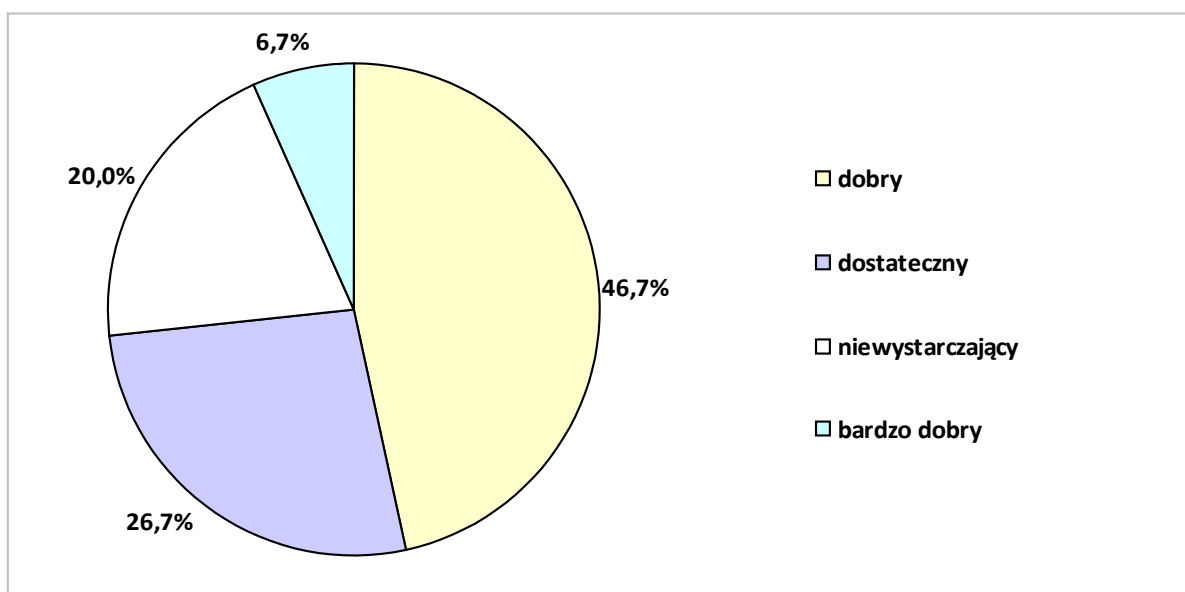
Do ważnych działań, które wymagają podjęcia w gminie, respondenci zaliczyli także przedsięwzięcia służące zmniejszeniu skali problemu uzależnień. Wśród nich uwypakowali te, które wiążą się z profilaktyką oraz zwiększeniem dostępności terapii. Mieszkańcy oczekują także rozszerzenia oferty wsparcia dla rodzin z problemami, w tym pomocy psychologicznej.

Podmioty mogące przyczynić się do zniwelowania problemów społecznych w gminie

Podczas badań ankietowych respondenci identyfikowali także instytucje i organizacje działające w gminie bądź obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do zniwelowania lokalnych problemów społecznych. W pierwszej kolejności zaliczyli do nich: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy oraz placówki oświatowe. Ważną rolę do odegrania przypisali również: Kościołowi, placówkom kultury, jednostkom służby zdrowia, organizacjom społecznym, Policji i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Kolejne kwestie poruszone w ankiecie dotyczyły dostępności w gminie placówek służby zdrowia, oświatowo-wychowawczych, kulturalnych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Jednocześnie poproszono badanych o wskazanie deficytów w powyższym zakresie. Otrzymane odpowiedzi przedstawiają poniższe wykresy.

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

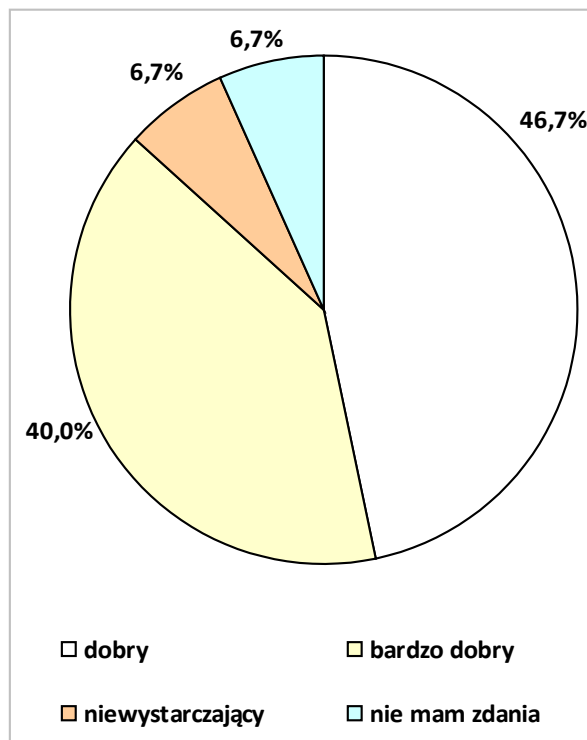

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

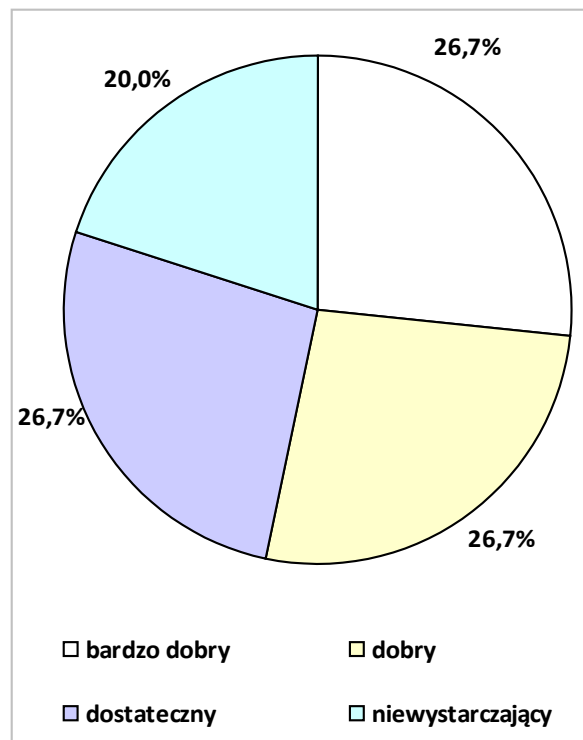
Większość respondentów pozytywnie oceniła dostępność placówek służby zdrowia w gminie. Prawie 47% z nich uznało ją za dobrą, blisko 27% za dostateczną, a 6,7% za bardzo dobrą. Jednocześnie jednak 20% badanych stwierdziło, że jest ona niewystarczająca.

Do lekarzy, których w gminie brakuje, bądź do których trudno się dostać, ankietowani zaliczali najczęściej: kardiologa, dermatologa, ortopedę i stomatologa. Wskazywali też na brak okulistów, onkologów, ginekologów, diabetologów, reumatologów, urologów i psychiatrów oraz generalnie na brak opieki medycznej w szkołach.

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

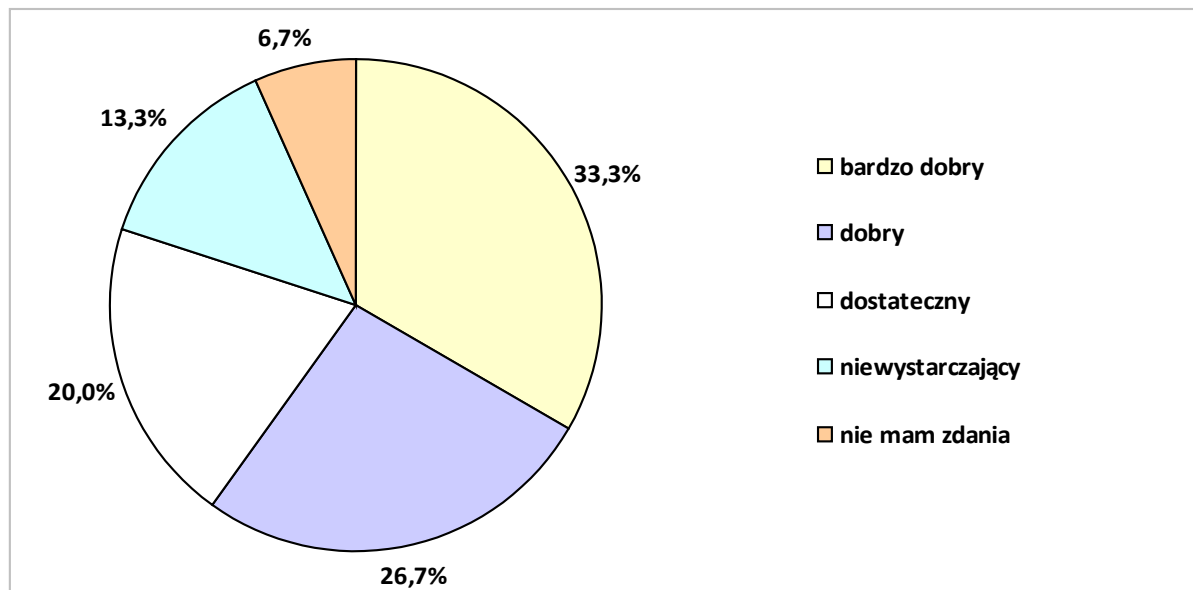
Oceniając dostępność placówek oświatowo-wychowawczych w gminie, blisko 84% respondentów stwierdziło, że jest ona dobra i bardzo dobra. 6,7% badanych wyraziło opinię, że jest ona niewystarczająca i również 6,7% nie miało na ten temat swojego zdania.

W ocenie dostępności do placówek kulturalnych w gminie głosy mieszkańców rozłożyły się dość równo: po 26,7% badanych stwierdziło, że jest on bardzo dobry, dobry i dostateczny, 20% oceniło go jako niewystarczający.

Wskazując placówki oświatowo-wychowawcze oraz kulturalne, których w gminie brakuje, bądź do których dostęp jest ograniczony, badani wymieniali najczęściej kino, żłobek i przedszkole, rzadziej natomiast dom kultury i kluby młodzieżowe.

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

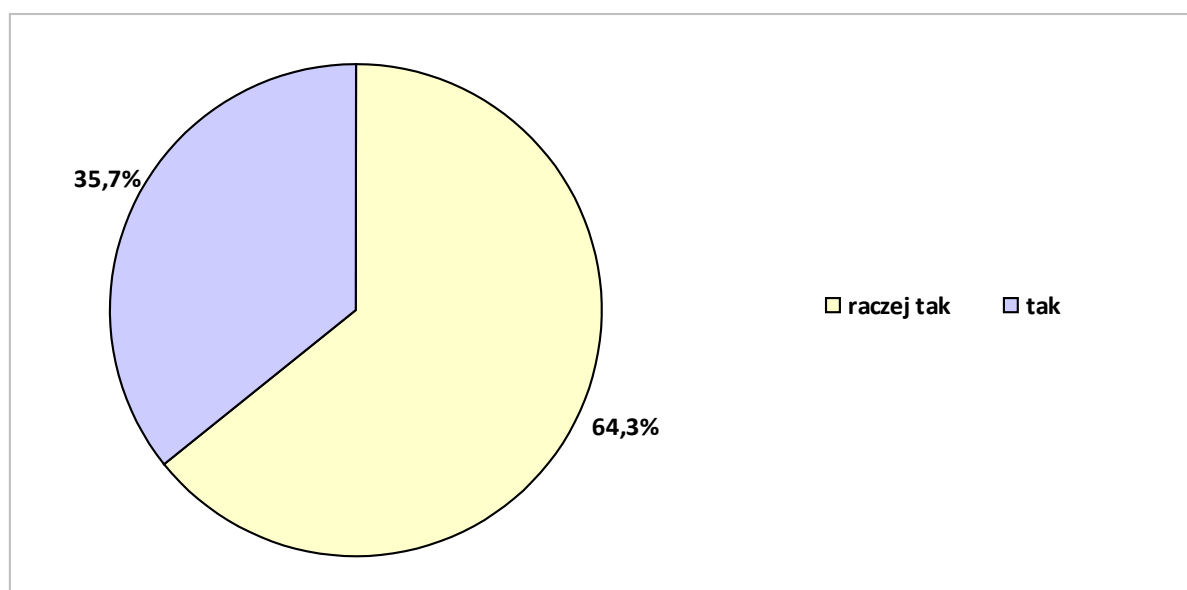
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ponad 33% respondentów bardzo dobrze oceniło dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie, a kolejne 26,7% przyznało, że jest on dobry. 20% badanych uznało, że jest on dostateczny, 13,3%, że niewystarczający, a zdania na ten temat nie miało 6,7% respondentów.

W przypadku infrastruktury sportowo-rekreacyjnej badani także dostrzegli deficyty i wśród nich najczęściej wymieniali niedostatek takich obiektów, jak: basen, boiska, kąpieliska, place zabaw i ścieżki rowerowe.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające uzyskać od respondentów opinie na temat stanu bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Uzyskane odpowiedzi przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Ankietowani mieszkańcy czują się w swojej gminie bezpiecznie. Aż 64,3% badanych udzieliło odpowiedzi „raczej tak”, a pozostałe 35,7% odpowiedziało zdecydowanie „tak”. Odpowiedzi „nie” i „raczej nie” – nie było.

20. SEKTOR POZARZĄDOWY

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

W 2009 roku w gminie Porąbka funkcjonowało 9 organizacji pozarządowych i 4 Koła Gospodyń Wiejskich. Samorząd gminy podejmował współpracę z sektorem pozarządowym, która przybierała formę wsparcia lokalnego organizacji, nie posiadał jednak aktu prawa miejscowego regulującego współpracę z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Poniższa tabela przedstawia dane szczegółowe na temat sektora pozarządowego i Kół Gospodyń Wiejskich funkcjonujących w gminie.

Tabela 40. Organizacje pozarządowe i Koła Gospodyń Wiejskich w gminie w 2009 roku

Lp.	nazwa organizacji	adres organizacji
-----	-------------------	-------------------

1.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Żywieckiej	Porąbka
2.	Towarzystwo Przyjaciół Porąbki	Porąbka
3.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Wojennych, Koło w Czańcu	Czaniec
4.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Wojennych, Koło w Porąbce	Porąbka
5.	Klub Emerytów, Rencistów i jego Sympatyków	Kobiernice
6.	Ochotnicza Straż Pożarna	Bujaków
7.	Ochotnicza Straż Pożarna	Czaniec
8.	Ochotnicza Straż Pożarna	Kobiernice
9.	Ochotnicza Straż Pożarna	Porąbka
10.	Koło Gospodyń Wiejskich	Bujaków
11.	Koło Gospodyń Wiejskich	Czaniec
12.	Koło Gospodyń Wiejskich	Kobiernice
13.	Koło Gospodyń Wiejskich	Porąbka

Dane Urzędu Gminy w Porąbce

W 2009 roku w gminie Porąbka były 4 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Działały one w Bujakowie, Czańcu, Kobiernicach i Porąbce.

21. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) jest jedną z najpopularniejszych heurystycznych technik analitycznych służących porządkowaniu informacji. Bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. W przypadku strategii integracji i rozwiązywania problemów społecznych stanowi efektywną metodę identyfikacji mocnych i słabych stron lokalnego systemu pomocy społecznej oraz szans i zagrożeń, jakie przed nim stoją. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu gminy, który jest podmiotem analizy, i obejmuje następujące obszary:

- bezrobocie i ubóstwo;
- rodzina, dziecko i młodzież;
- uzależnienia i przemoc w rodzinie;
- bezdomność;
- starość;

- niepełnosprawność;
- kapitał społeczny i ludzki;
- inne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Obszar BEZROBOCIE I UBÓSTWO	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska bezrobocia w gminie, w tym wśród kobiet • przeciwdziałanie zjawisku dziedziczenia bezrobocia • prowadzenie przez pracowników socjalnych działań służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym osób w wieku 45 lat i więcej • upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach, rozpowszechnianie ofert pracy z zagranicy • pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone działania mające na celu zachęcanie inwestorów do tworzenia nowych miejsc pracy, • brak działań wpływających na dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy • brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca wiedza osób bezrobotnych o usługach poradnictwa zawodowego oraz szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu bezrobocia, w tym wśród osób w wieku 45 lat i więcej • utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia wśród kobiet • wzrost liczby osób bezrobotnych wymagających aktywizacji • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia • niewystarczająca wiedza osób bezrobotnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • niekorzystanie przez osoby bezrobotne z dostępu do europejskich rynków pracy • małe możliwości ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) • brak nowych inwestorów tworzących miejsca pracy – niska liczba nowych miejsc pracy • ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez kończącą edukację młodzież • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych • wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia • postępujące zjawisko ubóstwa

Obszar RODZINA, DZIECKO, MŁODZIEŻ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin • efektywnie prowadzona praca socjalna • przeprowadzanie analiz potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • dobry dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego • prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania • dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego • propagowanie wśród dzieci i młodzieży idei wolontariatu • prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia • prowadzenie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących powstawanie grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • brak działań mających na celu rozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • brak koordynacji działań instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież • brak działań na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego • niewystarczająca współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie warunków do prowadzenia pracy socjalnej • odpowiednia dostępność szkół podstawowych i gimnazjalnych • zadowalający poziom nauczania w placówkach oświatowych • wzrastająca liczba dzieci i młodzieży korzystających z oferty spędzania czasu wolnego • wzrost świadomości zdrowotnej mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych • niedostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży • wzrost liczby rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego • brak grup i ośrodków wsparcia dla rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci • niedostateczny dostęp do opieki przedszkolnej • brak możliwości kontynuowania przez młodzież nauki na poziomie ponadgimnazjalnym • niewystarczający dostęp do placówek wsparcia dla dzieci i młodzieży • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży

Obszar UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień • zapewnianie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • mała różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

<ul style="list-style-type: none"> • kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe • prowadzenie wśród nauczycieli, rodziców i sprzedawców napojów alkoholowych działań edukacyjno-szkoleniowych w zakresie uzależnień • diagnozowanie kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych • inicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą domową • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży • prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie • tworzenie zespołów interdyscyplinarnych • zapewnianie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia • kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego • wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym • zwiększająca się świadomość rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych co do zagrożeń uzależnieniami • zmniejszająca się skala zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych • funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych • wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami • niewzrastająca liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych • niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w ośrodkach wsparcia • niewzrastająca liczba osób wymagających 	<ul style="list-style-type: none"> • malejąca liczba osób wyleczonych z uzależnień • obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej • niewzrastająca ilość kadry pracującej z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie • brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie • brak programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie • brak wzrostu liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie

działań korekcyjno-edukacyjnych	
Obszar BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> informowanie bezdomnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy zapewnianie osobom bezdomnym schronienia udzielanie wsparcia osobom bezdomnym przybywającym z innych gmin zapewnianie wsparcia osobom wychodzącym z bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> niediagnozowanie problemu bezdomności brak działań zapobiegających bezdomności oraz działań na rzecz osób bezdomnych brak standaryzowania usług świadczonych osobom bezdomnym brak działań na rzecz reintegracji zawodowej osób bezdomnych brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności brak działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy osób bezdomnych brak działań mających na celu zwiększenie akceptacji społecznej osób bezdomnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> brak problemu bezdomności niezwiększająca się liczba osób bezdomnych niewzrastająca liczba osób bezdomnych wymagających schronienia niewzrastająca liczba osób bezdomnych zmagających się z bezrobociem niewzrastająca liczba osób bezdomnych przybyłych z innych gmin 	<ul style="list-style-type: none"> zwiększająca się liczba osób zagrożonych bezdomnością nieodpowiednia jakość usług świadczonych osobom bezdomnym ograniczone możliwości realizowania indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności występowanie zjawiska minimalizowania problemów osób bezdomnych brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezdomnych

Obszar STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wystarczającą liczbą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> brak działań mających na celu badanie liczebności osób starszych nieinformowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy nieinicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób starszych niezapewnianie osobom starszym wsparcia w ramach małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) brak działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych nieprowadzenie wśród osób starszych działań prozdrowotnych brak działań umożliwiających osobom starszym kontynuowanie aktywności zawodowej nieuwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych brak działań mających na celu poprawę sfery

	<p>technicznej ułatwiającej osobom starszym codzienne życie</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak działań inicjujących w gminie wolontariat na rzecz osób starszych • niezapewnianie osobom młodym warunków do pozostania w gminie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób starszych korzystających z usług opiekuńczych • możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny • zwiększający się udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych • brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób starszych • istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób starszych • brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób starszych • nieodpowiedni dostęp osób starszych do małych form pomocy (kluby seniora, dom dziennego pobytu) • mała dostępność domów pomocy społecznej • nieodpowiednia do potrzeb osób starszych infrastruktura techniczna • migracja osób młodych, wykształconych do większych jednostek administracyjnych

Obszar NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • tworzenie grup i klas integracyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> • brak działań służących określeniu liczby osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba pracowników świadczących opiekę i wsparcie osobom niepełnosprawnym • brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi • nieinicjowanie powstawania grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niepodejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym • nieuczestniczenie w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • nieupowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • brak działań mających na celu uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób niepełnosprawnych • brak działań mających na celu zwiększenie wśród mieszkańców gminy akceptacji osób niepełnosprawnych • brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie bazy rehabilitacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób niepełnosprawnych • wrastająca liczba osób niepełnosprawnych

	<p>wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników OPS-u</p> <ul style="list-style-type: none"> • brak grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych • istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie • niewystarczająca wiedza osób niepełnosprawnych o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy • marginalizowanie problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych • brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu
--	--

Obszar KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • prowadzenie działań zapobiegających wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej • diagnozowanie problemów społecznych w gminie • informowanie beneficjentów systemu pomocy społecznej o możliwościach uzyskania wsparcia • poprawianie jakości obsługi klientów OPS-u • pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej • uświadamianie władzom gminy roli i potrzeb sektora pomocy społecznej • przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej • podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych 	<ul style="list-style-type: none"> • nieinicjowanie powstawania nowych placówek pomocy społecznej • brak bazy danych o instytucjach wsparcia i organizacjach pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • nieinicjowanie powstawania wolontariatu
szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • dobrze wykwalifikowana kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej • wystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie • posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych 	<ul style="list-style-type: none"> • popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej • niedostatecznie rozwinięta sieć placówek pomocy społecznej • niedofinansowany system pomocy społecznej

<p>formach wsparcia</p> <ul style="list-style-type: none"> • odpowiednia jakość obsługi klientów OPS-u • posiadanie przez pracowników pomocy społecznej wiedzy na temat instytucji wsparcia i organizacji pozarządowych mogących świadczyć pomoc mieszkańcom • istnienie organizacji pozarządowych • włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia • niezmieniający się na korzyść wizerunek sektora pomocy społecznej
--	--

Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych posłużyły, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, do opracowania założeń polityki społecznej gminy Porąbka na lata 2011-2020. Zostały one przedstawione w części programowej strategii.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. MISJA, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu, sformułowana w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2011-2020, jest następująca:

**Porąbka gminą silnych rodzin i aktywnej społeczności lokalnej,
podnoszącą jakość życia mieszkańców, zaspokajającą ich potrzeby
i stwarzającą im możliwości rozwoju**

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy.

Cel strategiczny 1.:

Przeciwdziałanie bezrobociu, ubóstwu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

Cele operacyjne:

1. Zapewnienie ubogim bezpieczeństwa socjalnego.
2. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
2. Wsparcie osób ubogich pracą socjalną, w tym poprzez zawieranie kontraktów socjalnych.
3. Promowanie wśród zagrożonych utratą bezpieczeństwa socjalnego aktywnych postaw oraz samopomocy, np. pomocy sąsiedzkiej.
4. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie jadalni.
6. Organizowanie akcji charytatywnych na rzecz ubogich.
7. Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich, m.in. poprzez organizowanie dla nich dożywiania w szkołach, wypoczynku letniego i zimowego, wyposażenie ich w podręczniki i pomoce szkolne oraz odzież, przyznawanie im stypendiów szkolnych, a także zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
8. Opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów na rzecz zagrożonych i dotkniętych ubóstwem.
9. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz ubogich oraz z kościołem.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Podejmowanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych i stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego.
2. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi, w szczególności z osobami powyżej 45 lat, w tym w oparciu o kontrakt socjalny.

3. Zmniejszanie skutków bezrobocia poprzez pomoc finansową udzielaną przez GOPS.
4. Pozyskiwanie inwestorów (m.in. poprzez promowanie gminy, wydzielenie i uzbrojenie terenów pod inwestycje oraz opracowanie systemu ulg) oraz wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości (m.in. w branży agroturystycznej i ekoturystycznej).
5. Opracowywanie i realizowanie projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezrobotnych

Kierunki działań do celu operacyjnego 3.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi i dotkniętymi bezdomnością.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, opracowywanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności.
3. Tworzenie w gminie mieszkań socjalnych.
4. Zapewnianie osobom bezdomnym schronienia.
5. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób bezdomnych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020 (utworzenie jadalni – 2012 r.)

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska w województwie śląskim, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną oraz liczba osób objętych kontraktami socjalnymi,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa, bezrobocia i bezdomności,
- liczba osób korzystających z jadłodajni,
- liczba przeprowadzonych akcji charytatywnych,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba programów wsparcia zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz liczba osób nimi objętych,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie,
- liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba nowych podmiotów gospodarczych, w tym liczba nowych małych i średnich przedsiębiorstw,
- liczba opracowanych i realizowanych projektów oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba opracowanych i realizowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba mieszkań socjalnych,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

Cel strategiczny 2.:

Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia.
3. Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.:

1. Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, m.in. przez pracowników GOPS-u i placówek oświatowych.
2. Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.
3. Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.
4. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci, w tym pomocy psychologiczno-pedagogicznej i prawnej – rozszerzenie oferty działającego w gminie Punktu Pomocy Rodzinie.
5. Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy), pomoce dydaktyczne oraz programy edukacyjne.
6. Zapewnienie w gminie dostępu do kształcenia integracyjnego.
7. Rozszerzenie dożywiania dzieci uczęszczających do placówek oświatowych działających w gminie.
8. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
9. Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, organizowanie wypoczynku.
10. Rozwijanie oferty świetlic działających w gminie, m.in. poprzez organizowanie

nieodpłatnych korepetycji dla dzieci i młodzieży mających trudności w nauce.

11. Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych i kościoła.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Punkt Pomocy Rodzinie, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki służby zdrowia, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
- liczba osób objętych wsparciem przez punkt pomocy rodzinie,
- liczba nauczycieli doskonalących swoje kwalifikacje zawodowe,
- liczba zmodernizowanych i wyposażonych placówek oświatowych,
- liczba klas integracyjnych oraz liczba osób do nich uczęszczających,
- liczba dzieci objętych dożywianiem,
- liczba przedsięwzięć służących wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży,

- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba świetlic oraz liczba dzieci z nich korzystających,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka.

Cel strategiczny 3.:

Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
2. Udzielanie przez GOPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym.
3. Podnoszenie jakości usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Rozwijanie aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek oraz podjęcie działań w kierunku utworzenia w gminie klubu seniora.
5. Podejmowanie współpracy z PCPR-em, PUP-em i PFRON-em w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy uzyskaniu dostępu do rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych oraz uzyskaniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.
6. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.
7. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne w codziennym życiu.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych beneficjentów objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz liczba opiekunek,
- liczba przedsięwzięć organizowanych dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób korzystających z oferty klubu seniora,
- liczba osób niepełnosprawnych objętych rehabilitacją,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych,

- liczba osób niepełnosprawnych, które uzyskały zatrudnienie,
- liczba nowych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba wolontariuszy.

Cel strategiczny 4.:

Zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do służby zdrowia oraz wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.

Cele operacyjne 1-2.:

1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.
2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1.:

1. Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej.
2. Zabezpieczanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa, ginekologii i stomatologii, zgodnie z minimalnym planem zabezpieczenia ambulatoryjnej opieki zdrowotnej.
3. Podejmowanie działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców, w tym opracowywanie i realizowanie programów zdrowotnych.
4. Inicjowanie przedsięwzięć lokalnych mających na celu zaznajomienie mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2.:

1. Diagnozowanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie.
2. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniami.
3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie szerszego dostępu do wsparcia psychologicznego, prawnego i społecznego.
4. Zintensyfikowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i

szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie, w szczególności skierowanej do dzieci i młodzieży.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących stosowania zakazu reklamy i promocji oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

6. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

8. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi o zasięgu ponadgminnym, działającymi na rzecz dotkniętych problemami alkoholowymi, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Szczegółowe działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie zawierają stanowiące załącznik do strategii gminne programy:

- **profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,**
- **przeciwdziałania narkomanii,**
- **przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.**

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Grupa AA, Grupa Al.-Anon, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Bielsku-Białej, Poradnie Odwykowe w Andrychowie, Bielsku-Białej i Skoczowie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Bielsku-Białej, placówki służby zdrowia, specjaliści, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, policja, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej,
- liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi,

- liczba opracowanych i realizowanych programów zdrowotnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba osób objętych pomocą terapeutyczną i rehabilitacyjną,
- liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym, prawnym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
- liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej,
- liczba interwencji podjętych w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- liczba udzielonych porad i przeprowadzonych interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych pomocą w ramach ośrodków wsparcia,
- liczba przedsięwzięć realizowanych przy współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Cel strategiczny 5.:

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
2. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-2.:

1. Opracowywanie i realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych; włączanie w ich realizację policjantów.
2. Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom (akcje, kampanie).
3. Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie.
4. Podejmowanie przez jednostki gminne i jej mieszkańców współpracy z instytucjami o zasięgu ponadgminnym, policją, prokuraturą rejonową, sądem rejonowym, kuratorami sądowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przestępczości.
5. Zapewnienie dzieciom i młodzieży alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
6. Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia, organizację dowozu dzieci i młodzieży do szkół.

Czas realizacji działań:

Działania ciągle w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe szczebla podstawowego i gimnazjalnego, kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego.

Partnerzy w realizacji działań:

Policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych,
- liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przestępczości,
- liczba alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze,
- liczba dzieci i młodzieży dowożonych do szkół,
- stopień poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 6.:

Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Wzmacnianie kadry pomocy społecznej oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wyzwalanie aktywności obywatelskiej.
3. Wspólne diagnozowanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3.

1. Zwiększenie liczby pracowników socjalnych do poziomu zgodnego z zapisami ustawy o pomocy społecznej.
2. Doksztalcanie kadry pomocy społecznej poprzez udział w szkoleniach i kursach.
3. Rozwijanie infrastruktury socjalnej w gminie poprzez poszerzenie oferty już działających jednostek oraz utworzenie, w razie potrzeby, nowych.
4. Zachęcanie mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych.
5. Zwiększenie dostępu mieszkańców gminy do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, m.in. przez sieć Internet, za pośrednictwem prasy lokalnej, przy wykorzystaniu tablic ogłoszeniowych.
6. Coroczne informowanie decydentów, w tym radnych, o występujących w gminie problemach społecznych i istniejących potrzebach społecznych.
7. Inicjowanie w gminie działalności organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej.

8. Opracowanie programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

9. Realizowanie zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych przy współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego (także o zasięgu ponadgminnym).

10. Wspieranie lokalowe powstających i istniejących w gminie organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy w nawiązaniu współpracy międzynarodowej oraz w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania.

11. Propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Czas realizacji działań:

Działania ciągłe w latach 2011-2020.

Podmioty odpowiedzialne za realizację działań:

Wójt Gminy, Rada Gminy, Urząd Gminy, jednostki pomocnicze i organizacyjne gminy, w tym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Partnerzy w realizacji działań:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, policja, prokuratura rejonowa, sąd rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, kościół, społeczność lokalna.

Źródła finansowania działań:

Budżet samorządowy (gminny, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni (krajowi i zagraniczni).

Wskaźniki monitoringowe:

- liczba pracowników socjalnych,
- liczba szkoleń i kursów, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej,
- liczba nowo powstałych jednostek pomocy społecznej,
- liczba inicjatyw społecznych,
- liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej,

- liczba wspólnych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
- liczba wspieranych przez samorząd gminy organizacji pozarządowych,
- liczba wolontariuszy.

2. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2011-2020 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Porąbce. Działania te będą podejmowane przez wskazane powyżej podmioty zgodnie ze szczegółowym harmonogramem, ujętym w opracowywanych corocznie planach działań.

Monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez zespół oceniający strategię. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawiają się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

Zespół oceniający zostanie powołany zarządzeniem wójta, a w jego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek mu podległych. Zasady działania zespołu zostaną określone zarządzeniem wójta.

Zespół oceniający strategię będzie ocenił poziom wdrożenia zapisów strategicznych raz na rok, a następnie przygotuje raport monitoringowy. Zawartą w nim ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie przekaże wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane pod każdym celem strategicznym wskaźniki monitoringowe. W większości są one dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji i organizacji realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji. W przypadku części danych może zaistnieć potrzeba przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania lokalnych problemów społecznych podmiotach.

Przygotowany wykaz nie wyczerpuje wszystkich wskaźników, jakie mogą być zastosowane w procesie monitorowania realizacji strategii. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań.

3. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami. Programy i projekty można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od ich charakteru. Mogą one być przyjmowane stosownymi uchwałami przez radę i powinny stanowić załączniki do niniejszej strategii.

3.1. PROGRAMY

Załączniki do Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2011-2020 stanowią następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną.

3.2. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad strategią. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w gminie w obszarze

polityki społecznej. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekty 1-3

1. „Bezpieczna Soła III”
2. „Bystry Przedszkolak”
3. „Kompetentny Uczeń”

Wnioskodawca projektów

Urząd Gminy Porąbka, 43-353 Porąbka

Cel główny projektów

1. Nauka pływania dla uczniów.
2. Zajęcia pozalekcyjne dla dzieci przedszkolnych.
3. Zajęcia pozalekcyjne dla uczniów szkół podstawowych.

Cele szczegółowe projektów

- pomoc w dostępie do edukacji,
- pomoc w dostępie do nowych zdobyczy techniki,
- ogólny rozwój dziecka.

Miejsce realizacji projektów

1. Basen kryty, Kęty.
2. Publiczne Przedszkole, Groniec.
3. Szkoły podstawowe gminy Porąbka.

Beneficjenci projektów

Dzieci przedszkolne i uczniowie szkół mieszkający w gminie.

Partnerzy w realizacji projektów

- szkoły,
- przedszkola.

Czas realizacji projektów

1. Marzec – grudzień 2011 r.
2. 1.09.2010 r. – 30.06.2011 r.
3. 1.01.2011 r. – 31.12.2011 r.

IV. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Porąbka na lata 2011-2020 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy:

Diagram 1. Struktura dokumentu strategii

Tabele:

Tabela 1. Infrastruktura techniczna w gminie w 2009 roku

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 3. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 5. Użytki rolne, lasy i grunty leśne, pozostałe grunty i nieużytki

Tabela 6. Podmioty gospodarcze w gminie w latach 2007-2009

Tabela 7. Bezrobotni w gminie według płci i ich udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2009 roku

Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w 2009 roku

Tabela 9. Bezrobotni w gminie na koniec 2009 roku według wieku, czasu pozostawiania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe gminy w latach 2007-2009

Tabela 11. Dodatki mieszkaniowe przyznane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 12. Placówki oświatowo-wychowawcze w gminie w roku szkolnym 2008/2009

Tabela 13. Placówki kulturalne w gminie w 2009 roku

Tabela 14. Gospodarstwa agroturystyczne w gminie w 2009 roku

Tabela 15. Obiekty zakwaterowania noclegowego w gminie w 2009 roku

Tabela 16. Problemy występujące w środowisku szkolnym i rodzinnym dzieci i młodzieży z gminy uczęszczających do szkół

Tabela 17. Zakłady opieki zdrowotnej, apteki i punkty apteczne w gminie w 2009 roku

Tabela 18. Najczęstsze schorzenia ludności gminy w 2009 roku

Tabela 19. Profilaktyka zdrowotna dzieci i młodzieży z gminy w 2009 roku

Tabela 20. Wybrane przestępstwa przeciwko mieniu i zdrowiu popełnione w gminie w 2009 roku

Tabela 21. Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

Tabela 22. Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2009 roku

Tabela 23. Środki finansowe wydatkowane przez GOPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2007-2009

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

Tabela 25. Struktura wiekowa oraz aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2009 roku

Tabela 26. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2007-2009

Tabela 27. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2007-2009

Tabela 28. Świadczenia rodzinne przyznane przez GOPS w latach 2007-2009

Tabela 29. Świadczenia rodzinne przyznane w gminie w 2009 roku z uwzględnieniem liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenie

Tabela 30. Zaliczki i świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2007-2009

Tabela 31. Działalność PCPR-u w odniesieniu do ludności gminy w latach 2007-2009

Tabela 32. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2009 roku

Tabela 33. Struktura wiekowa osób niepełnosprawnych w gminie w 2002 roku

Tabela 34. Osoby niepełnosprawne w gminie według poziomu wykształcenia w 2002 roku

Tabela 35. Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Tabela 36. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Tabela 37. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

Tabela 38. Lokalny rynek napojów alkoholowych oraz działalność GKRPA w zakresie profilaktyki i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie w latach 2007-2009

Tabela 39. Jednostki i grupy wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych i dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie

Tabela 40. Organizacje pozarządowe i Koła Gospodyń Wiejskich w gminie w 2009 roku

Wykresy:

Wykres 1. Problemy najczęściej dotykające mieszkańców gminy

Wykres 2. Kategorie osób i grup najbardziej odczuwających skutki problemów społecznych występujących w gminie

Wykres 3. Obszary, w których oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi w gminie jest najbardziej niezadowolająca

Wykres 4. Jaki jest dostęp do placówek służby zdrowia w gminie?

Wykres 5. Jaki jest dostęp do placówek oświatowo-wychowawczych w gminie?

Wykres 6. Jaki jest dostęp do placówek kulturalnych w gminie?

Wykres 7. Jaki jest dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych w gminie?

Wykres 8. Czy czuje się Pan(-i) bezpiecznie w miejscu zamieszkania?